

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

На правах рукопису

МАРТИНЮК ВІТА РУСЛАНІВНА

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНІКИ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У
ДІТЕЙ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ**

Спеціальність: 016 «Спеціальна освіта»
Освітньо-професійна програма
«Корекційна психопедагогіка»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:
МАЦЮК Зоряна Сергіївна
кандидат філологічних наук

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № ____

засідання кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

від _____ 202__ р.

Завідувач кафедри

проф. Кузава І. Б. _____

ЛУЦЬК – 2025

АНОТАЦІЯ

Мартинюк В.Р. «Інноваційні техніки корекції мовленнєвих порушень у дітей: сучасні підходи та ефективність впровадження». Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра. Спеціальність: 016 «Спеціальна освіта». Освітньо-професійна програма: «Корекційна психопедагогіка». Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2025..

У магістерській роботі досліджено теоретичні засади та практичні аспекти застосування інноваційних технік у процесі корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку. Обґрунтовано актуальність упровадження новітніх технологій у логопедичну практику в контексті модернізації спеціальної освіти та інклюзивного навчання.

Проаналізовано сучасні наукові підходи до проблеми розвитку мовлення дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку. Визначено основні напрями інновацій у логопедії: використання інформаційно-комунікаційних технологій, арт-терапевтичних методів, логоритміки та мультимодальних технік. Розроблено та апробовано комплекс занять, спрямованих на покращення звуковимови, розвиток словникового запасу, формування граматичної правильності та комунікативної активності дітей.

У ході дослідно-експериментальної роботи підтверджено ефективність упровадження інноваційних технік: зафіксовано значне покращення показників мовленнєвого розвитку порівняно з традиційними методиками.

Результати дослідження можуть бути використані у практиці логопедів, дефектологів, психологів, вихователів інклюзивних груп, а також у системі підготовки фахівців спеціальної освіти.

Ключові слова: мовленнєві порушення, інноваційні техніки, логопедія, арт-терапія, інформаційно-комунікаційні технології, креативність, корекційна педагогіка.

ABSTRACT

Innovative Techniques for Speech Disorder Correction in Children: Modern Approaches and Implementation Effectiveness

The master's thesis explores theoretical and practical foundations of applying innovative techniques in the correction of speech disorders among preschool children. The study substantiates the relevance of integrating modern technologies into speech therapy practice in the context of the modernization of special and inclusive education.

The research analyzes contemporary psychological and pedagogical approaches to the development of speech in children with speech impairments. The main directions of innovation in speech therapy are identified: the use of information and communication technologies, art-therapy methods, speech rhythmics, and multimodal techniques. A comprehensive set of exercises was developed and tested to improve pronunciation, enrich vocabulary, develop grammatical correctness, and enhance communicative activity.

The experimental research proved the effectiveness of implementing innovative speech therapy techniques: significant improvements in speech development indicators were observed compared to traditional correctional approaches.

The obtained results can be applied in the practical work of speech therapists, special educators, psychologists, and teachers of inclusive groups, as well as in professional training programs for specialists in special education.

Keywords: speech disorders, innovative techniques, speech therapy, art therapy, ICT, creativity, corrective pedagogy.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ.....	
1.1. Теоретичні засади інноваційної діяльності у логопедичній роботі	8
1.1. Сучасні підходи до корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку.....	17
1.2. Роль учителя-логопеда в реалізації інноваційних Технологі	24
Висновки до першого розділу.....	28
РОЗДІЛ II. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНІК В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	
2.1. Діагностика рівня мовленнєвого розвитку в дітей засобами інноваційних технік	30
2.2. Упровадження спеціальних методик та інноваційних прийомів в корекційно-розвиткову діяльність учителя-логопеда.....	40
2.3. Результати експериментальної методики діагностики рівня мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.....	49
Висновки до другого розділу.....	57
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ.....	72

ВСТУП

Актуальність дослідження. Демократичні зміни, що відбуваються в Україні, спричинили переосмислення ставлення суспільства до осіб з обмеженими можливостями здоров'я та усвідомлення необхідності їхньої повноцінної соціалізації. Мовлення є однією з провідних психічних функцій людини, що забезпечує не лише комунікативну діяльність, а й формування мислення, пізнавальної активності та особистісного розвитку дитини. Повноцінне мовленнєве спілкування виступає фундаментом для соціалізації, засвоєння знань, емоційного контакту та інтеграції дитини в суспільство. Водночас останніми роками спостерігається тенденція до зростання кількості дітей із різними формами мовленнєвих порушень. Це зумовлює необхідність пошуку нових, більш ефективних підходів до корекційно-педагогічної роботи, спрямованої на розвиток мовлення та подолання цих порушень.

Сучасна логопедія переживає період активного оновлення, що пов'язано із впровадженням інноваційних технологій, інтерактивних форм і методів навчання, а також міждисциплінарною інтеграцією психологічних, педагогічних, медичних і цифрових підходів. Інноваційні техніки корекції мовленнєвих порушень передбачають використання інформаційно-комунікаційних технологій, мультимедійних засобів, арттерапевтичних методів, елементів нейропсихології, логоритміки, кінезіології, що забезпечує підвищення ефективності корекційного процесу та підсилює його мотиваційний компонент.

Актуальність дослідження зумовлена кількома чинниками. По-перше, традиційні форми логопедичної допомоги, хоч і мають доведену результативність, не завжди відповідають потребам сучасної дитини, яка живе в умовах цифрового середовища та високої динаміки інформаційних впливів. По-друге, у практиці спеціальної освіти існує недостатня систематизація інноваційних методів і технік, що ускладнює їхнє цілеспрямоване використання. По-третє, залишається відкритим питання наукового

обґрунтування ефективності нових підходів і створення практичних рекомендацій для педагогів-логопедів.

Проблема впровадження інноваційних технологій у логопедичну практику досліджувалася у працях вітчизняних і зарубіжних науковців: Л. Трофименко, А. Карпенко, М. Смочинської, L. Leonard, M. Leikin, S. Ellis Weismer тощо. У їхніх працях висвітлюються питання психолінгвістичних механізмів мовленнєвої діяльності, закономірностей її розвитку в дітей із порушеннями, а також можливості використання сучасних педагогічних технологій в корекційній роботі. Проте недостатньо дослідженими залишаються питання комплексного застосування інноваційних технік, зокрема мультимедійних, арттерапевтичних і нейропсихологічних та оцінювання їх реальної ефективності у практичних умовах логопедичної роботи.

Отже, актуальність обраної проблеми зумовлена сучасними вимогами до підвищення професійної компетентності вчителів-логопедів у сфері інноваційної діяльності в умовах інклюзивної освіти, а також недостатнім рівнем її теоретичного та практичного опрацювання, що й визначило вибір теми дослідження.

Об'єкт дослідження – корекція мовленнєвих порушень у дітей у сучасних умовах спеціальної та інклюзивної освіти.

Предмет дослідження – інноваційні техніки та сучасні підходи до підвищення ефективності корекційно-розвиткової роботи з дітьми, які мають мовленнєві порушення.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити ефективність інноваційних технік корекції мовлення в дітей, визначити їх переваги та можливості впровадження в сучасну логопедичну практику.

Для досягнення мети передбачено виконання таких **завдань дослідження**:

1. Проаналізувати психолого-педагогічну літературу з проблеми розвитку мовлення та подолання порушень у дітей.

2. Визначити зміст і класифікацію інноваційних технік у сучасній логопедії.
3. Дослідити можливості використання інформаційно-комунікаційних, арттерапевтичних, ігрових та нейропсихологічних технологій у процесі корекції мовлення.
4. Розробити, апробувати комплекс інноваційних логопедичних занять для дітей із мовленнєвими порушеннями та перевірити ефективність запропонованих технік.

Методи дослідження: Для розв'язання визначених завдань у роботі використано: *теоретичні методи* – аналіз наукових джерел із проблеми дослідження, узагальнення наукових фактів, аналіз педагогічної практики, що дало змогу визначити категоріальний апарат дослідження, сформулювати його завдання; *метод моделювання* – для розроблення моделі впровадження до інноваційної діяльності в умовах інклюзивної дошкільної освіти; *емпіричні методи* – анкетування, спостереження, бесіда, тестування, педагогічний експеримент: констатувальний етап – для визначення вихідного стану впровадження інноваційних методик корекції звуковимови в умовах інклюзивної дошкільної освіти; формувальний – для перевірки ефективності педагогічних умов; *статистичні* – методи математичної статистики для кількісного та якісного аналізу експериментальних даних, визначення достовірності отриманих результатів.

Наукова новизна полягає у тому, що перше здійснено комплексний аналіз інноваційних технік корекції мовленнєвих порушень, який поєднує мультимедійні, арттерапевтичні, нейропсихологічні та логоритмічні підходи в єдину системну модель корекційної роботи; розроблено модель корекційного впливу, що ґрунтується на поєднанні традиційних логопедичних прийомів із інноваційними мультимедійними та арттерапевтичними технологіями, спрямованими на підвищення мотивації, залученості та результативності дітей; експериментально підтверджено ефективність комплексного застосування

інноваційних технік, що дає можливість удосконалити існуючі підходи до корекційної роботи в умовах інклюзивної освіти.

Практичне значення дослідження полягає в розробленні та апробації комплексу інноваційних вправ і технологічних засобів, які можуть бути використані в роботі вчителів-логопедів, асистентів, фахівців спеціальних та інклюзивних закладів освіти. Матеріали дослідження можуть бути використані в практиці логопедичних кабінетів, у створенні сучасних цифрових логопедичних ресурсів та в роботі батьків для підтримки домашньої корекційної взаємодії.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальну роботу проведено на базі закладу КЗ «Луцький заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 14 Луцької міської ради» та перевірено в КЗЗСО «Луцький ліцей № 27 Луцької міської ради». Дослідження тривало протягом 2024-2025 року.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та практичні результати дослідження доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях. Найвагоміші теоретичні положення та практичні результати наукової розвідки обговорені на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки й апробовані на щорічних науково-звітних конференціях, семінарах.

Публікації. Основні наукові положення і результати дослідження викладено: Мартинюк В.Р. Дидактичні ігри в корекційно-розвитковій роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями. *Збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції* (21-22 травня 2025 р., Луцьк) / за заг. ред. проф. І.Б. Кузави / І. М. Брушневська, Г. О. Гац, Н.С. Карабанова, Т.А. Мартинюк, З.С. Мацюк, В.Ф. Сергеева, І.І. Сидорук, Л. П. Стасюк,. Луцьк, 2024. 326 с.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (83 позицій) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок, з яких 62 – основного тексту.

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ

1.1. Теоретичні засади інноваційної діяльності у логопедичній роботі

В умовах реформування освітньої системи та розбудови інклюзивного освітнього середовища інноваційні технології стають ключовим інструментом підвищення ефективності логопедичної допомоги. Вони дозволяють оптимізувати корекційний процес, підвищити мотивацію дітей до мовленнєвої діяльності, забезпечити системний вплив на когнітивну, емоційну та комунікативну сфери. І, як результат, досягти стійких позитивних результатів у корекції тяжких мовленнєвих порушень. Отже, теоретичні засади інноваційної діяльності становлять фундамент для створення сучасної моделі логопедичної допомоги, що поєднує наукову обґрунтованість, творчість, технологічність і гуманістичну спрямованість.

Сучасна логопедія перебуває в стані активного оновлення, що зумовлено низкою чинників: зміною структури порушень мовлення у дітей та дорослих, впровадженням інклюзивної освіти, розширенням міждисциплінарної взаємодії, інтенсивним розвитком цифрових технологій і зростанням запиту на персоналізацію корекційно-розвиткової допомоги. У цьому контексті інноваційні техніки розглядають як методи, засоби й організаційні форми, що забезпечують підвищення ефективності корекції мовленнєвих порушень, оптимізацію процесу навчання, стимулювання когнітивного, емоційного та комунікативного розвитку дитини.

Інноваційні тенденції в освіті стали важливою проблемою сучасної наукової думки й практики, оскільки підвищують вимоги до методичної культури майбутнього фахівця, що виражаються в перебудові традиційного та освоєнні нового змісту програмного матеріалу, адаптації і трансформації методичних нововведень, що збагачують його професійний здобуток (методи, форми, засоби).

Під інноваційною технікою доцільно розуміти спеціально організовану систему корекційних дій, що спирається на новітні наукові досягнення

суміжних галузей (нейропсихології, психолінгвістики, педагогічної інноватики, цифрової педагогіки), передбачає використання сучасних технологічних ресурсів і спрямована на підвищення результативності логопедичної роботи. Інноваційність полягає не лише у застосуванні технічних засобів, а й у зміні способів взаємодії «вчитель-логопед – дитина», у збагаченні корекційного середовища, створенні умов для розвитку саморегуляції, пізнавальної активності та креативності. Чітке уявлення про інновації, володіння методикою їхнього застосування дозволяє і окремим учителям-логопедам, і керівникам інклюзивних закладів дошкільної освіти об'єктивно оцінювати й прогнозувати їхнє впровадження.

Стратегія сучасної освіти полягає в суб'єктивному розвитку та саморозвитку педагога, здатного не лише застосовувати необхідні педагогічні та соціальні технології, а й виходити за межі нормативної діяльності, використовуючи у професійній діяльності інноваційні та інформаційні технології для активації творчого потенціалу здобувачів освіти до набуття професійної компетентності.

У світі інформатизації інноваційні технології мають важливе значення, оскільки впливають, регулюють і навіть визначають контури неоконцепції інтелектуального суспільства, характеризується відривом від локальної парадигми та в якій представники суспільства свідомо готові здійснювати повсякденну та професійну діяльність на користь взаємодоповнення та удосконалення віртуального простору. Новітні інфосистеми потребують розбудови, модернізації та переоцінки суспільних уявлень у сфері освіти, науки й інноватики щодо інформаційно-технологічного забезпечення.

Під поняттям «*інноваційні техніки*» розуміють систему методів, засобів і прийомів, що передбачають використання новітніх досягнень психології, нейронауки, інформаційних технологій для підвищення результативності корекційної роботи [72].

Серед найпоширеніших інноваційних напрямів сучасної логопедії можна виділити:

- *інформаційно-комунікаційні технології* – інтерактивні програми, логопедичні застосунки, комп'ютерні тренажери;
- *арттерапевтичні методи* (музикотерапія, казкотерапія, малювання, театр тіней тощо), які активізують емоційно-образне мислення;
- *нейропсихологічні підходи* використовують для стимулювання міжпівкульних зв'язків через рухові вправи, логоритміку, кінезіологію;
- *інтегровані методи* дають змогу поєднувати корекційну, ігрову, музичну, сенсорну та мовленнєву діяльності [13].

У наукових дослідженнях поняття «інновація» («innovation») застосовувалось у зарубіжних розвідках під час уведення нових елементів однієї галузі в іншу. У перекладі з англійської «інновація» означає «оновлення, зміну; внесення нових ідей» [53, с. 172]. Поняття «інновації» у 1930-х роках увів австрійський учений І. Шумпетер. Він чітко відокремив поняття «винахід» (відкриття нового технічного знання) від «інновації» (практичного застосування нового знання на виробництві). Під інновацією науковець розумів «зміну з метою запровадження і використання нових різновидів споживчих товарів, нових виробничих і транспортних засобів, ринків і форм організації в промисловості» [17, с. 87].

Пізніше виокремилася нова галузь наукового знання – «інноватика», спрямована на вивчення закономірностей утворення й перебігу інноваційних процесів у різних галузях практичної діяльності. Актуальність проблеми інноваційної діяльності та обґрунтування теоретичних засад інноватики триває й досі. Що стосується педагогічної сфери, то це, насамперед, – зміни в освітньому процесі з метою його покращення, вдосконалення. За визначенням Т. Цимбалюк, інновації відображаються в ініціативах та нововведеннях в освітньому просторі, які призводять до глобальних змін у сфері освіти, трансформації її змісту і якості. Ініціативи полягають у пошуку більш перспективних форм і засобів педагогічної діяльності, апробації нових методик і прийомів навчання [52, с. 195].

Аналіз теорії педагогічної інноватики дало змогу простежити ретроспективу терміну «інновація» та визначити різні підходи до його трактування (Т. Берестова, Л. Буркова, А. Власова, Г. Герасимов, Л. Даниленко, І. Дичківська, К. Завалко, П. Завлін, І. Підласий та ін.). Термін «інновація» для більшості науковців – це об’єкти впровадження нововведень, а важливою функцією інноваційної діяльності є процес змін.

У практиці найбільшого поширення набули такі інноваційні технології навчання, як технології особистісно орієнтованого навчання: *технології проблемного навчання, технології інтерактивного навчання, технології критичного мислення, проєктні технології; ігрові технології, інформаційно-комп’ютерні технології* (рис.1.1).

Однією із прогресивних сучасних технологій навчання є особисто орієнтована технологія, яка ґрунтується на концепціях педагогіки співробітництва, гуманістичної педагогіки, розвивального навчання.

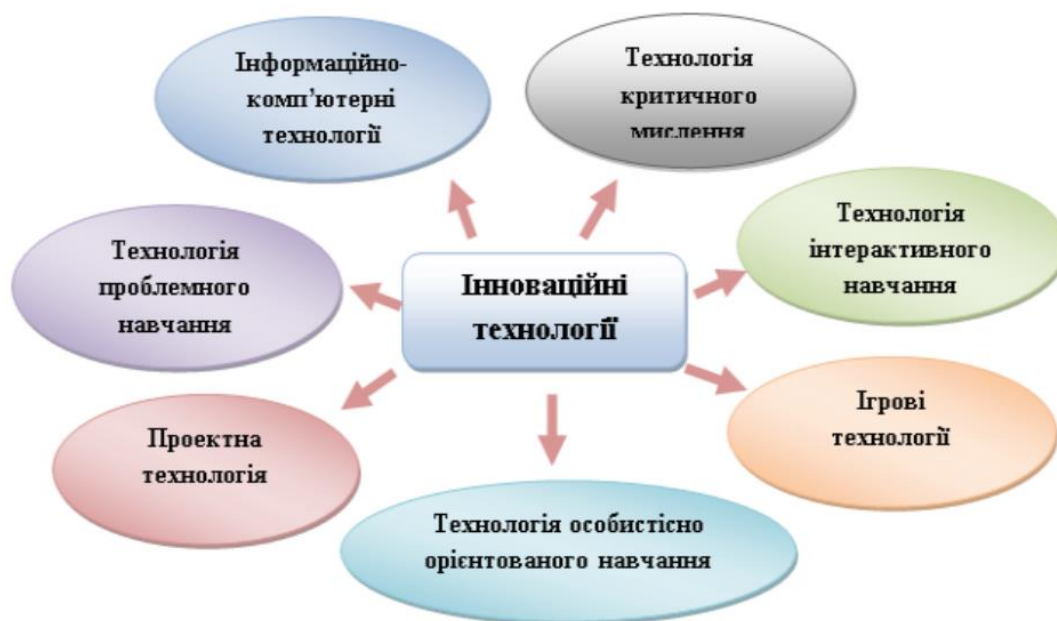

Рис.1.1. Класифікація освітніх інноваційних технологій

У науковому дослідженні інновації розглядаємо як передумови та безпосередні умови якісної зміни систем освіти. Головними складовими освітньої інноватики визначаємо: *теорію створення інновацій у системі освіти; методологію сприйняття, аналізу й інтерпретації нового в педагогіці; технологію і досвід практичного застосування освітніх інновацій* [3, с. 9].

Узаємозв'язок вказаних компонентів утворює зміст теорії освітньої інноватики. Українські науковці Х. Бахтіярова, А. Арістова, С. Волобуєва вказують, перспективними напрямками освітньої інноватики є:

- визначення предмету, структури, змісту, функцій освітньої інноватики як окремої галузі наукового знання, її місця в системі наук;
- наукове осмислення інноваційних процесів у сучасній філософії освіти;
- розробка моделей управління інноваційними процесами в сучасній школі;
- вивчення суперечностей інноваційної діяльності та способів їх розв'язання;
- дослідження психолого-психологічних закономірностей розвитку інноваційних процесів;
- характеристика умов реалізації інноваційних процесів в освіті;
- розроблення закономірностей і норм інноваційної діяльності [17, с. 7].

Розвивальне навчання посідає провідне місце серед інноваційних педагогічних підходів, зокрема як базис технології формування критичного мислення. У психологічній науці критичне мислення трактується як різновид наукового, глибоко усвідомленого мислення, що передбачає здатність особистості ухвалювати самостійні, обґрунтовані рішення. Йому притаманні рефлексивність, свідоме ставлення до інформації та прагнення до самовдосконалення.

Освітні технології, спрямовані на розвиток критичного мислення, становлять цілісну систему інноваційних методів і прийомів, які сприяють активізації пізнавальної діяльності дітей, стимулюють їхню творчість та допомагають формувати вміння працювати з узагальненими знаннями. Такий підхід орієнтований на підготовку сучасного вихованця – здатного аналізувати, аргументувати власну позицію, конструктивно комунікувати та взаємодіяти з оточенням.

Для ефективного впровадження технології розвитку критичного мислення необхідно дотримуватися певних педагогічних умов, серед яких: забезпечення

достатнього часу для осмислення завдань, формування очікування ідей, заохочення активної участі, повага до різних точок зору та підтримка віри дітей у власні можливості. Важливим чинником є створення позитивного, доброзичливого освітнього середовища, у якому дитина має змогу брати участь у парній та груповій взаємодії. Розвиток критичного мислення варто розпочинати вже в дошкільному віці, навчаючи дитину висловлювати оціночні судження, аргументовано представляти власну думку та не залежати від сторонніх впливів. Такий розвиток можливий лише за умови, що мислення набуває індивідуального, особистісно забарвленого характеру, що відповідає загальним тенденціям інноваційної логопедичної та педагогічної діяльності.

Однією із найдійовіших сучасних інноваційних технологій є технологія інтерактивного навчання. Останніми роками технологія інтерактивного навчання набуває все більше прихильності серед науковців і педагогів. Психолого-педагогічні аспекти ефективного використання інтерактивних технологій в освітньому процесі висвітлені в працях О. Пошетун, Г. П'ятакова, Т. Яценко. Основою інтерактивного навчання є взаємодія та співпраця педагога з дітьми, де дошкільник стає активним суб'єктом навчання. Саме інтерактивна технологія змінює схему відносин учасників освітнього процесу, сприяє самореалізації дітей під час навчання. Особливу увагу в даній технології відіграють форми комунікації під час яких дошкільники з мовленнєвими порушеннями як учасники освітнього процесу стають більш мобільними, розкутими, активними. Характерною особливістю інтерактивних технологій навчання є реалізація відповідної системи методів та форм організації навчальної діяльності дошкільників (індивідуальної, групової, колективної).

Для застосування інтерактивних технологій у навчанні дошкільників сприятливими педагогічними умовами є:

- створення позитивної атмосфери навчання;
- мотивація дітей з ООП до навчальної діяльності;
- актуалізація знань і уявлень дошкільників з ООП;

- формування ціннісних орієнтацій, отримання нових знань, умінь і навичок;
- самооцінка пізнавальної діяльності.

Застосування інтерактивних технологій навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, уміння працювати в команді, спільно вирішувати завдання. Унеможлиблюється домінування будь-якого учасника, навіть якщо це майбутній фахівець.

Домінантною інноваційною освітньою технологією є ігрова технологія навчання. Як відомо, провідною діяльністю дошкільників молодшого віку є гра. Натомість в освітньому процесі ігрову діяльність використовують у процесі навчання як самостійну технологію інтенсивного навчання. Вона характеризується сукупністю ігор, спрямованих на досягнення мети. Інноваційні ігрові технології Н. Морєва умовно поділяє на дидактичні, розвивальні та виховні. Так, дидактичні – спрямовані на формування практичних умінь і навичок, розширення світогляд, розвивальні – навчають приймати ефективні рішення, порівнювати, встановлювати аналогії, удосконалювати навички самокорекції, виховні – мають на меті розвиток навичок комунікації, спільної діяльності, моральних якостей, установок, саморегуляції особистості [9, с. 216].

Однією із розповсюджених форм ігрових технологій навчання є ігрове проєктування. Мета даного виду полягає у створенні або удосконаленні виконуваних проєктів. Для втілення цієї технології педагогу необхідно розподілити дітей на групи, кожна з яких займається розробкою власного проєкту. Сама тема проєкту може бути запропонована фахівцем, або обрана членами групи самостійно. Важливо, що ігрове проєктування здійснюється з різних рольових позицій. Таке ігрове проєктування може бути кількох видів: дослідницьке, пошукове, творче, аналітичне.

Останнім часом значного інтересу набули дослідження, предметом яких стало впровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчальний

процес закладів дошкільної освіти, що є комплексним прикладом поєднання новітніх технічних надбань і словесних методів навчання.

Інформаційно-комунікативні технології (від англ. information and communications technology) становлять інтеграцію інформаційних технологій з телекомунікацією, медіатрансляцією, усіма видами аудіо- і відеообробки інформації, що дозволяють користувачам мати доступ, зберігати, створювати, змінювати і передавати інформацію. У цьому зв'язку новими формами організації та засобами передачі знань у навчальний процес є: комп'ютерне моделювання; мультимедійні та телекомунікаційні технології, інформаційне моделювання; онлайн-тенажери тощо.

Використання інноваційних інформаційно-комунікативних технологій дають можливість педагогам активізувати самостійну роботу дітей з мовленнєвими порушеннями. Порівняно з іншими засобами, мультимедійні технології сприяють самостійному активному сприйманню та засвоєнню знань дошкільниками. Так, у дітей з мовленнєвими порушеннями можуть керувати темпом роботи за мультимедійною програмою, добирати зручний час, завдання згідно з індивідуальних інтелектуальних, психологофізіологічних можливостей та інтересів. Важливого значення комп'ютерні мультимедійні технології відіграють при перевірці відповідей.

Освітні можливості мультимедійних інформаційних технологій впливають на здатність опрацьовувати велику кількість інформації (відео, звукової, графічної, текстової), компонувати її в зручному вигляді. Застосування інформаційних технологій у навчанні дошкільників сприяє:

- розвитку індивідуальних і творчих здібностей дітей;
- формуванню пізнавальних можливостей дошкільників;
- інтеграції знань (комплексного вивчення явищ, взаємозв'язку гуманітарних, природничих, технічних наук та мистецтва);
- систематичному оновленню змісту, форм, методів.

Отже, аналіз сучасних освітніх технологій дає можливість визначити основні інноваційні технології навчання дошкільників з мовленнєвими

порушеннями, які є найбільш ефективними, продуктивними й оптимальними для застосування в закладах дошкільної та початкової освіти. Варто виокремити інноваційні технології: проблемного навчання, інтерактивного навчання, особистісно орієнтованого навчання, проєктні технології, ігрові технології, інформаційно-комп'ютерні технології, технології креативного мислення, які є ефективними в розвитково-корекційній роботі.

1.2. Інноваційні техніки як засіб оптимізації корекційно-логопедичної роботи

Сучасний етап розвитку логопедії характеризується активною інтеграцією інноваційних підходів, методів і технологій, що забезпечують підвищення ефективності корекційної допомоги дітям з різними порушеннями мовлення. У зв'язку зі зміною вимог до освітнього процесу та формуванням інклюзивного середовища зростає потреба у використанні таких технік, які сприяють не лише подоланню мовленнєвих недоліків, а й цілісному розвитку особистості дитини, формуванню її пізнавальної активності, комунікативної компетентності та емоційно-вольової сфери. Тому інноваційні техніки розглядають як важливу складову модернізації логопедичної роботи та ключовий ресурс її оптимізації.

Мовлення розглядають у психології та педагогіці як одну з базових психічних функцій, що забезпечує формування взаємодії дитини з оточенням, розвитком мислення, регуляцію поведінки та становленням особистісних якостей. У працях науковців підкреслено, що мовлення виконує когнітивну, комунікативну й регулятивну функції, виступає основним інструментом інтеріоризації соціального досвіду.

Період дошкільного дитинства є сенситивним для становлення мовленнєвої діяльності. Саме в цей час інтенсивно формуються фонетико-фонематична система, лексико-граматичні структури, навички комунікації, зв'язне мовлення. Вітчизняні дослідники (Л. Трофименко, Г. Чиркіна, А. Богуш) підкреслюють, що повноцінний мовленнєвий розвиток є ключовою

передумовою успішного навчання у школі, оволодіння читанням і письмом, соціалізації та емоційної адаптації.

Мовленнєві порушення науковці розглядають як результат взаємодії біологічних, когнітивних, соціально-середовищних та особистісних чинників.

Виділяють такі основні причини мовленнєвих порушень:

- недорозвинення або ураження центральної нервової системи;
- затримка психічного розвитку;
- дефіцити сенсорної сфери (слухові, зорові порушення);
- негативний мовленнєвий та соціальний досвід;
- педагогічна занедбаність.

У логопедії поширеними є класифікації мовленнєвих порушень за Р. Левіною, Т. Філічевою, Н. Ключевою, де виділяють: фонетико-фонематичні порушення, загальне недорозвинення мовлення, ринолалію, дизартрію, алалію, заїкання та ін. Сучасні зарубіжні дослідники (L. Leonard, S. Ellis Weismer) активно вивчають специфічні мовленнєві розлади, наголошуючи на їхніх нейрокогнітивних основах та впливі на навчальну діяльність.

У дітей із різними видами мовленнєвих порушень спостерігаємо труднощі у формуванні мовленнєвих операцій: артикуляційної моторики, фонематичного сприймання, лексичного наповнення мовлення, граматичного структурування та зв'язності висловлювань. Порушення часто супроводжуються вторинними труднощами у пізнавальній, емоційно-вольовій сфері, соціальній адаптації.

Психолого-педагогічні джерела описують широкий спектр традиційних логопедичних методів, серед яких: розвиток артикуляційної моторики, формування фонематичного слуху, робота над звуковимовою, формування лексико-граматичних структур, розвиток зв'язного мовлення, логоритміка та дихальні вправи, педагогічні ігри та вправи на активізацію мовлення. Класичні методики ґрунтуються на принципах поетапного формування мовленнєвих навичок (Л.Венгер, Т. Філічева), індивідуалізації, системності, корекційно-розвивального спрямування та опори на зону найближчого розвитку. Хоча

традиційні методи мають високу доказову базу, сучасні умови вимагають їх оновлення, адаптації до цифрового світу дитини та поєднання з інноваційними техніками.

Останнє десятиліття характеризується появою нових підходів до логопедичної допомоги, що зумовлено розвитком інформаційних технологій, інтерактивних освітніх середовищ, а також інтеграцією нейронаук у педагогіку.

Інноваційні техніки логопедії ґрунтуються на міждисциплінарному підході та спираються на досягнення нейропсихології, психолінгвістики, педагогічної інноватики, інформаційно-комунікаційних технологій, арттерапевтичних практик, новітніх методів корекційно-розвиткової педагогіки. Їх зміст визначається як комплекс спеціально організованих прийомів, методів і засобів, що забезпечують цілеспрямований вплив на механізми порушеного мовлення та сприяють формуванню компенсаторних процесів у дітей із мовленнєвими порушеннями.

Особливістю сучасних інноваційних технік є їх *мультимодальність*, тобто орієнтація на одночасну стимуляцію різних сенсорних каналів – слухового, зорового, тактильного, кінестетичного. Це створює умови для активізації міжпівкульної взаємодії, покращення сенсомоторної інтеграції та підвищення рівня усвідомленості мовленнєвих дій. Важливою ознакою є також *інтерактивність*, що забезпечує високий рівень включеності дитини у процес навчання та сприяє формуванню внутрішньої мотивації до подолання мовленнєвих труднощів.

У практиці логопедичної роботи інноваційні техніки виконують низку функцій, серед яких ключовими є:

- *корекційно-компенсаторна*, спрямована на відновлення та розвиток мовленнєвих механізмів;
- *розвивальна*, що передбачає стимуляцію когнітивних, емоційно-вольових і комунікативних процесів;
- *мотиваційно-активаційна*, яка підтримує інтерес до логопедичних занять та допомагає долати мовленнєву тривожність;

- *діагностична*, що забезпечує збирання об'єктивних даних про динаміку розвитку дитини;
- *соціалізуюча* сприяє формуванню позитивного мовленнєвого досвіду в умовах взаємодії з однолітками й дорослими.

Інновації у логопедичній роботі також мають міждисциплінарний характер і охоплюють широкий спектр прийомів та технологій: цифрові та інтерактивні засоби, нейропсихологічні методи, арттерапевтичні техніки, ігрові та сенсорно-інтерактивні підходи. Їхня ефективність пояснюється мультимодальністю, інтерактивністю, високим рівнем адаптивності та здатністю активізувати природні механізми розвитку мовлення. Застосування інноваційних технік сприяє не лише корекції порушених мовленнєвих функцій, а й загальному когнітивному розвитку, формуванню емоційної стійкості, зниженню мовленнєвої тривожності та посиленню комунікативної активності дітей.

З огляду на різноманітність підходів інноваційні техніки можна класифікувати на декілька груп. До *цифрових та інтерактивних методів* належать логопедичні комп'ютерні програми, мобільні застосунки, інтерактивні панелі та навчальні платформи, що забезпечують адаптивність і мультимодальну подачу матеріалу. *Нейропсихологічні техніки* включають засоби розвитку міжпівкульної взаємодії, формування сенсомоторної інтеграції та корекцію базових психічних функцій, які забезпечують мовленнєву діяльність. *Арттерапевтичні техніки* сприяють розвитку емоційної регуляції, творчості та мовленнєвого самовираження через малювання, музикотерапію, казкотерапію, пісочну терапію. *Ігрові інноваційні методи* – квести, сюжетно-рольові ігри, STEM/STEAM-проекти – стимулюють спонтанне мовлення та активізують практичну взаємодію дитини з оточенням. До окремої групи *сенсорно-інтерактивні технології*, які забезпечують нові формати логопедичної роботи за рахунок використання роботів-помічників, сенсорних модулів, інтерактивних тренажерів.

Провідним напрямом розвитку сучасної логопедії є активне застосування *інформаційно-комунікаційних технологій*. Дослідження фахівців засвідчують, що цифрові ресурси – мультимедійні програми, інтерактивні навчальні комплекси, спеціалізовані логопедичні застосунки, онлайн-платформи – є ефективними інструментами розвитку мовлення та подолання його порушень. ІКТ забезпечують наочність, інтерактивність, можливість миттєвого зворотного зв'язку та адаптацію матеріалу до темпу й особливостей дитини. Цифрові середовища сприяють розвитку фонематичних процесів, звуко-буквених асоціацій, лексико-граматичного оформлення висловлювань, уваги, пам'яті, когнітивної гнучкості. Важливим є також те, що цифрові платформи підвищують мотивацію дитини, роблячи корекційний процес емоційно позитивним та особистісно значущим.

Другим значущим інноваційним напрямом є впровадження *арттерапевтичних технік*, які ґрунтуються на активізації емоційно-творчого потенціалу дитини. Такі підходи, як музикотерапія, арттерапія, казкотерапія, ігротерапія, пісочна терапія, сприяють зменшенню тривожності, розвитку саморегуляції, формуванню емоційної стійкості та комунікативної відкритості. Арттерапевтичні методи стимулюють мовленнєву активність природним, ненасильницьким способом, відкривають можливість вільного самовираження, створюють безпечне середовище для творчості й діалогу. Особливе значення ці техніки мають для дітей, у яких мовленнєві труднощі поєднуються з емоційно-вольовими чи поведінковими проблемами.

Важливою складовою сучасних корекційних підходів стають *кінезіологічні та логоритмічні практики*, спрямовані на стимуляцію міжпівкульної взаємодії, формування координаційних і темпо-ритмічних компонентів мовлення, розвиток артикуляційної моторики та мовленнєвого дихання. Нейропсихологічні дослідження підтверджують, що поєднання руху, ритму та мовлення активізує кору головного мозку, оптимізує процеси обробки інформації, сприяє розвитку мовленнєвих навичок. Логоритмічні вправи допомагають нормалізувати темп мовлення, удосконалюють просодичні

компоненти, а кінезіологічні – підвищують рівень уваги, пам'яті, довільної регуляції поведінки.

Вагоме значення в сучасній логопедичній практиці мають *інтерактивні форми роботи*, що сприяють активному залученню дітей до корекційного процесу. Серед них – ігрові технології, проєктно-орієнтоване навчання, сенсорні зони, інтерактивні панелі, мультимедійні столи. Такі форми дають змогу будувати навчально-розвивальні ситуації, у яких дитина стає активним учасником процесу, а не пасивним виконавцем завдань. Розвиток мовлення відбувається в умовах природної взаємодії, дослідження, експериментування. Інтерактивні методи особливо ефективні у роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, які потребують високого рівня сенсорної та емоційної стимуляції.

Варто зазначити, що сучасні тенденції також засвідчують зростаючу роль *нейропсихологічно орієнтованих підходів*, які ґрунтуються на вивченні механізмів порушень та їх нейрофізіологічних передумов. Використання елементів нейропсихологічної корекції, вправ на розвиток міжмодальної інтеграції, формування просторово-часових уявлень, сенсорної інтеграції дозволяє підвищити ефективність логопедичної роботи, оскільки вплив здійснюється не лише на мовленнєвий, а й на загальний когнітивний розвиток дитини.

Застосування інноваційних технік у логопедичній практиці демонструє суттєву ефективність завдяки їх здатності адаптуватися до індивідуальних особливостей дітей, стимулювати їх пізнавальну активність і формувати позитивне ставлення до корекційного процесу. Такі техніки створюють умови для цілісного розвитку мовлення: від корекції фонематичних процесів до вдосконалення комунікативних навичок, що особливо значуще в умовах інклюзивної освіти. Інноваційні підходи дозволяють розширити арсенал учителя-логопеда, забезпечити варіативність та інтенсивність впливу, підвищити результативність корекційних занять і сприяти успішній інтеграції дітей з порушенням мовленнєвого розвитку в сучасний освітній простір.

Аналіз джерел показує, що попри активний розвиток інноваційних методів існують певні науково-практичні суперечності: недостатня кількість комплексних порівняльних досліджень ефективності інноваційних технік; фрагментарність упровадження новітніх технологій у закладах освіти; брак методичних рекомендацій для вчителів-логопедів щодо систематичного використання ІКТ, арттерапії, нейропсихологічних методів; нерівномірний доступ дітей до сучасних цифрових ресурсів; потреба у підготовці фахівців, здатних працювати з інноваційними інструментами. Ці суперечності зумовлюють необхідність цілеспрямованого вивчення й узагальнення інноваційних практик.

Сучасна логопедія є системою, що динамічно модернізується і поєднує традиційні методи з широким спектром інноваційних технологій. Використання ІКТ, арттерапевтичних підходів, кінезіологічних і логоритмічних практик, інтерактивних форм роботи та нейропсихологічних технік створює багаторівневу корекційну модель, спрямовану не лише на подолання мовленнєвих порушень, а й на всебічний розвиток особистості дитини. Саме комплексність, індивідуалізація та інноваційність становлять основні принципи сучасної корекційно-логопедичної діяльності, що відповідає викликам XXI століття та потребам дітей з мовленнєвими порушеннями.

Таким чином, психолого-педагогічна література свідчить, що мовленнєвий розвиток має багатовимірний характер, ґрунтується на взаємодії когнітивних, мотиваційних, соціальних і мовленнєво-операційних компонентів. Порушення мовлення істотно впливають на загальний розвиток дитини, її навчальні досягнення та адаптацію, що визначає високу актуальність ефективної корекційної роботи. Сучасні інноваційні технології відкривають нові можливості для логопедичної практики, проте потребують наукового аналізу, систематизації та перевірки їх реальної ефективності. Це підкреслює важливість дослідження, спрямованого на оцінювання інноваційних технік корекції мовлення та визначення їхнього місця у сучасній логопедії. Інноваційні техніки виступають важливим засобом оптимізації логопедичної

діяльності та модернізації системи корекційної освіти. Їх застосування забезпечує більш природний, цікавий і динамічний процес формування мовленнєвих умінь і навичок, сприяє підвищенню ефективності логопедичної допомоги й відповідає сучасним тенденціям розвитку освіти, орієнтованої на дитину та її індивідуальні потреби.

1.3. Роль учителя-логопеда в реалізації інноваційних технологій

Упровадження інноваційних технологій у логопедичну практику неможливе без активної професійної позиції фахівця, який виконує ключову роль у плануванні, доборі, адаптації та практичній реалізації сучасних методик. Учитель-логопед у цьому процесі постає не лише як виконавець корекційних програм, а як ініціатор змін, аналітик, дослідник, фасилітатор і консультант. Саме його компетентність, професійна гнучкість і здатність до інноваційного мислення визначають результативність корекційної допомоги дітям з мовленнєвими порушеннями.

Учитель-логопед здійснює критичний аналіз сучасних корекційних методик та їх відповідності індивідуальним потребам дитини. При цьому важливими є: уміння поєднувати традиційні логопедичні прийоми з новими технологіями (арттерапевтичними, нейропсихологічними, цифровими); вибір методів з урахуванням вікових можливостей, рівня мовленнєвого розвитку, когнітивних та емоційних особливостей дитини; адаптація вправ з урахуванням темпу роботи, чутливості до сенсорних стимулів, індивідуального стилю сприймання. Такий підхід забезпечує високу диференційованість корекційного процесу та створює основу для позитивної динаміки мовленнєвого розвитку.

Варто зазначити, що застосування сучасних технологій потребує від учителя-логопеда науково обґрунтованого підходу. Фахівець виконує функції дослідника, що передбачає: систематичний збір даних про мовленнєвий розвиток дитини, аналіз результативності окремих методів і технологій, корекцію індивідуальних програм відповідно до отриманих результатів та використання діагностичного інструментарію для оцінювання ефективності

нововведень. Таким чином, учитель-логопед забезпечує наукову валідність корекційних дій, що є необхідною умовою якісної інноваційної практики.

Упровадження новітніх технологій потребує створення сприятливого освітнього середовища, а вчитель-логопед виступає посередником, який:

- налагоджує позитивний психологічний клімат у групі;
- стимулює мотивацію дітей до участі в корекційній діяльності;
- організовує індивідуальні, парні та групові форми роботи;
- забезпечує емоційну підтримку та безпечні умови для творчої активності.

Важливою є роль вчителя-логопеда як комунікатора, котрий здатний залучати дітей у процес інтерактивної взаємодії та підтримувати інтерес до інноваційних вправ.

Ігрові методики становлять один із ключових інструментів логопедичної корекційної роботи, особливо в практиці взаємодії з дітьми дошкільного віку. Вони не лише знижують емоційне напруження під час занять, а й забезпечують ефективніше засвоєння мовленнєвих умінь. Тому варто визначити рекомендації для вчителів-логопедів щодо застосування ігрових технологій у корекції мовлення дошкільників.

Оскільки мовленнєвий розвиток кожної дитини має індивідуальний характер, важливим є ретельний добір ігрових засобів відповідно до рівня сформованості мовлення та специфіки наявних порушень [64, с. 190]. Перед початком корекційної роботи вчитель-логопед здійснює діагностику звуковимови й обирає ігри, спрямовані на опрацювання проблемних звуків. Наприклад, для дітей зі складнощами у вимові свистячих звуків обираються ігрові вправи, що сприяють розвитку артикуляційної моторики саме для цієї групи фонем. Важливо забезпечувати відповідність завдань індивідуальному темпу навчання дитини та враховувати її труднощі.

Ігрові техніки істотно підвищують мотивацію дітей до навчання. У грі природно поєднуються навчальна та пізнавальна активність, що сприяє активному застосуванню мовлення [1, с. 223]. Нові поняття доцільно вводити

інтерактивно, надаючи можливість дітям брати безпосередню участь у процесі, отримувати зворотний зв'язок і виправляти помилки. Використання елементів змагання – за умови збереження доброзичливої атмосфери – підсилює інтерес і поєднує ігрову та пізнавальну мотивацію [42, с. 20]. Доцільно застосовувати різні форми творчих і рольових ігор, зокрема з використанням улюблених персонажів, які заохочують дітей до правильної вимови, але водночас важливо уникати ситуацій, що можуть викликати тривогу чи почуття невдачі.

Для досягнення оптимальних результатів корекційна робота має відбуватися поступово: від простих завдань до складніших. Важливо розпочинати з базових ігор на розвиток артикуляційного апарату та розпізнавання фонем, а далі переходити до вправ на диференціацію схожих звуків, автоматизацію вимови слів і речень. Нові мовленнєві одиниці поступово вводяться в ігровий контекст, забезпечуючи систематичне закріплення навичок.

Застосування ігрових технологій створює сприятливе середовище для корекційно-розвивальної роботи з дітьми дошкільного віку, які мають мовленнєві порушення. Це сприяє формуванню мотивації, підвищує залученість і результативність логопедичної діяльності [6, с. 304].

Важливе значення мають візуальні та аудіальні підказки, які полегшують засвоєння матеріалу та забезпечують кращу орієнтацію дитини в завданні [70]. Рекомендується застосовувати наочні посібники – картки, малюнки, ілюстрації звуків і слів. Корисним є прослуховування записів правильної вимови для порівняння з власною артикуляцією. Додаткові звукові сигнали, наприклад плескання або дзвіночки, допомагають завершити завдання чітко та з інтересом.

Ефективним є використання словникових карток у поєднанні з усною мовою. Це залучає одночасно слухові та зорові канали, підвищуючи якість засвоєння. Під час читання з дітьми варто вказувати на ілюстрації та пояснювати події, що відбуваються в тексті, – такий підхід полегшує розуміння навіть тим дошкільникам, які ще не вміють читати.

Демонстрація дії під час пояснення сприяє кращому засвоєнню нового матеріалу. Поєднання мовних і візуальних інструкцій є особливо корисним для дітей із затримками мовленнєвого розвитку або потребою в додатковій підтримці [71].

Ігри також сприяють розвитку соціальних і комунікативних умінь. Рекомендується використовувати групові форми роботи, що заохочують дітей до взаємодії, сприяють формуванню навичок діалогічного мовлення та командної діяльності. Робота в парах або малих групах стимулює активність та бажання долучатися до занять. Елементи дискусії створюють умови для висловлення власних думок і вдосконалення мовленнєвих умінь.

Регулярне застосування ігрових методик є необхідною умовою досягнення стійких результатів у корекції вимови. Заняття мають бути систематичними, а ігрові форми – варіативними, із зосередженням на різних аспектах мовленнєвого розвитку (артикуляція, фонематичний слух, дихання). Доцільно визначати конкретні цілі кожної гри та забезпечувати різноспрямованість завдань [6].

Створення позитивної, психологічно комфортної атмосфери – невід’ємна частина успішної корекційної роботи. Підтримка та заохочення є важливими, навіть якщо досягнуті результати ще не є досконалими [31, с. 177]. Похвала, мотиваційні стимули та можливість самостійно оцінити власні досягнення сприяють розвитку саморегуляції та впевненості дитини.

Для визначення ефективності застосованих методик необхідно систематично оцінювати мовленнєві показники дітей, зважаючи на їхній індивідуальний поступ.

Ігрові методи становлять важливий складник логопедичної практики, оскільки забезпечують розвиток правильної звуковимови, формування фонематичних навичок та вдосконалення комунікативних умінь. За умови регулярного використання й індивідуального підходу вони забезпечують вагомі результати у корекції мовлення дошкільників.

Проведене дослідження засвідчило, що використання ігрових прийомів є дієвим засобом корекції мовлення у дітей дошкільного віку. Вони сприяли покращенню артикуляційних навичок, розвитку фонематичного слуху, мовленнєвого дихання, а також позитивно позначилися на когнітивній активності й комунікативній поведінці дітей. Аналіз результатів засвідчив істотне покращення мовленнєвих показників в експериментальній групі порівняно з контрольною. Це стало можливим завдяки ігровим елементам, які забезпечили емоційний комфорт і підвищили мотивацію. Індивідуальна адаптація методик дала змогу врахувати особливості кожної дитини й підвищити ефективність корекційного процесу.

Отримані дані підтверджують доцільність комплексного використання ігрових технологій у логопедичній роботі. Вони сприяють не лише корекції фонетичних порушень, а й всебічному розвитку дитини, розкриттю її потенціалу через гру. Для досягнення стійких результатів ігрові методи мають застосовуватися систематично та з урахуванням специфіки мовленнєвих порушень і тривалості корекційного процесу.

Щоб успішно реалізовувати інноваційні технології, вчитель-логопед має володіти сучасними знаннями та навичками, зокрема: цифровою грамотністю (використання логопедичних програм, додатків, інтерактивних платформ), умінням застосовувати арттерапевтичні та нейропсихологічні методики; здатністю до самоосвіти, участі у тренінгах, семінарах, професійних спільнотах; навичками критичного та творчого мислення.

Професійний розвиток вчителя-логопеда безпосередньо впливає на якість інноваційної діяльності, стимулює впровадження нових ідей та оптимізує корекційний процес. Інноваційні технології ґрунтуються на креативності, гнучкості та варіативності вчителя-логопеда як творчого фахівця, який: модифікує вправи відповідно до емоційного стану дитини; створює власні авторські методики та ігрові моделі; урізноманітнює заняття елементами творчості, арттерапії, театралізації, цифрових ресурсів; забезпечує

індивідуальну траєкторію розвитку кожного вихованця. Це дозволяє зробити корекційний процес цікавим, емоційно насиченим і результативним.

Висновки до I розділу. У результаті теоретичного аналізу проблеми корекції мовленнєвих порушень у дітей було встановлено, що сучасна логопедія характеризується інтенсивним розвитком науково-практичних підходів, спрямованих на вдосконалення корекційного процесу та забезпечення цілісного розвитку дитини в умовах інклюзивного освітнього середовища. Вивчення теоретичних засад інноваційної діяльності в логопедичній практиці дало змогу з'ясувати, що інновації розглядаються як стратегічний ресурс модернізації спеціальної освіти, оскільки вони сприяють підвищенню ефективності логопедичної допомоги, активізації пізнавальної діяльності, розвитку їхньої комунікативної компетентності й формуванню позитивної мотивації до мовленнєвої діяльності.

Теоретичний аналіз наукових досліджень та аналіз освітньої практики показав, що проблема впровадження інноваційної діяльності в умовах інклюзивної освіти є актуальною. Встановлено, що інноваційні тенденції в освіті стали важливою проблемою сучасної наукової думки і практики. Аналіз теоретичних джерел показав, що мовленнєвий розвиток дитини є складним багаторівневим процесом, який залежить від цілісного психофізіологічного стану, соціального досвіду та педагогічного впливу. Мовленнєві порушення у дітей вимагають спеціальної, системної і водночас гнучкої корекційної допомоги.

Традиційні методи логопедичної роботи забезпечують базову ефективність, однак не повною мірою враховують потреби сучасної дитини та потенціал новітніх технологій. Інноваційні техніки відкривають нові можливості для інтеграції різних сенсорних каналів, активізації емоційної і когнітивної сфер, підвищення мотивації та самостійності дітей. Саме тому впровадження сучасних технологічних, арттерапевтичних і нейропсихологічних засобів у логопедичну практику стає одним із ключових напрямів розвитку сучасної спеціальної освіти.

Отже, у першому розділі було обґрунтовано, що сучасні підходи до корекції мовленнєвих порушень мають базуватися на поєднанні традиційних логопедичних методів та інноваційних технік, що забезпечують цілісний, динамічний і особистісно орієнтований підхід до розвитку дитини. Це створює передумови для модернізації логопедичної допомоги, підвищення її результативності та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в освітній процес на всіх рівнях. Визначено, що роль вчителя-логопеда у впровадженні інноваційних технологій є багатогранною і включає організаційну, аналітичну, дослідницьку, консультативну та творчу складові. Саме від компетентності й активності вчитель-логопед залежить, наскільки ефективно сучасні технології будуть інтегровані у корекційний процес і якою буде динаміка мовленнєвого розвитку дітей.

РОЗДІЛ II. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНІК В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

2.1. Діагностика рівня мовленнєвого розвитку в дітей засобами інноваційних технік

Сучасні тенденції розвитку освіти й корекційної педагогіки визначають необхідність переосмислення підходів до діагностики розвитку дітей з різними порушеннями мовлення. Інноваційні технології, які активно інтегруються в освітній процес, відкривають нові можливості для точнішого, швидшого й більш індивідуалізованого визначення рівня сформованості мовленнєвих компетентностей. Застосування цифрових інструментів і технологічних платформ у діагностичному процесі дозволяє підвищити його валідність, об'єктивність і доступність.

Для дітей з мовленнєвими порушеннями (дизартрією, алалією, затримкою мовленнєвого розвитку, загальним недорозвитком мовлення тощо) традиційні методи діагностики, а саме: спостереження, логопедичне обстеження, бесіда, аналіз мовлення, можуть бути недостатніми для повного та точного виявлення рівня сформованості мовленнєвих функцій.

Теоретичні основи використання технологій у діагностиці ґрунтуються на таких принципах: *комплексності* – залучення мультимодальних форм оцінювання; *об'єктивності* – мінімізація суб'єктивного впливу фахівця; *доступності* – можливість повторної діагностики в різних умовах; *персоналізації* – адаптація діагностичних інструментів під індивідуальні особливості дитини; *точності та доказовості* – використання цифрових інструментів для збору й аналізу мовленнєвих даних.

Під час дослідження нами було здійснено аналіз завдань, структури, організації, використаних методичних матеріалів та отриманих результатів. Працюючи з дітьми дошкільного віку й стикаючись із труднощами в навчальній діяльності, виникає необхідність у пошуку додаткових засобів та

нових методичних підходів, які б полегшували, систематизували та спрямовували процес засвоєння знань [31, с. 234]. Тому поряд із традиційними методами цілком обґрунтованим є застосування оригінальних, творчих й інноваційних технологій, ефективність яких є очевидною. Однією з таких технологій виступають ігрові методики, що широко використовуються в корекційно-розвитковій роботі, спрямованій на формування зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.

У ході дослідження було передбачено такі корекційно-логопедичні завдання:

- формування правильної мовленнєвої вимови;
- розвиток артикуляційних умінь і дрібної моторики;
- формування фонематичного слуху та сприйняття;
- опанування складової структури слова, розвиток навичок звукового аналізу й синтезу;
- засвоєння лексичних і граматичних засобів мови;
- розвиток навичок зв'язного мовлення;
- стимуляція основних психічних процесів;
- формування в дитини здатності до активних і свідомих дій;
- удосконалення навичок колективної діяльності;
- розвиток діалогічного та монологічного мовлення;
- закріплення сформованих мовленнєвих умінь і навичок.

Дослідно-експериментальну роботу проведено на базі КЗ «Луцький заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 14 Луцької міської ради». Дослідження тривало протягом 2024-2025 року.

Під час виявлення рівня логопедичної роботи брали участь 8 дітей старшого дошкільного віку, усі мали проблеми із звуковимовою. Група поділялась навпіл, 4 учасників стали експериментальною групою, інші 4 учасників – контрольною групою.

Метою експериментального дослідження було з'ясування результативності застосування ігрових інноваційних технік у логопедичній

практиці для корекції порушень звуковимови у дітей дошкільного віку. Передусім дослідження було спрямоване на визначення найбільш ефективних ігор та методичних прийомів, що сприяють формуванню правильної артикуляції звуків, підвищують мотивацію дітей до занять і оптимізують перебіг корекційної роботи.

Особливий акцент зроблено на аналізі впливу ігрових вправ на розвиток артикуляційної моторики, дихання, темпо-ритмічної організації мовлення та формування фонематичного слуху. Поряд із цим розглядалися соціальні аспекти використання ігрових технік, зокрема їх роль у налагодженні взаємодії між дітьми, формуванні комунікативних умінь та зниженні рівня тривожності під час занять.

Експеримент ґрунтувався на комплексному підході до оцінювання ефективності ігрових методик із урахуванням індивідуальних особливостей дітей, їхнього розвитку та характеру мовленнєвих порушень. Відповідно до поставленої мети було здійснено добір ігрових технік для проведення дослідження. До нього увійшли сучасні методики, орієнтовані на корекцію звуковимови в дітей дошкільного віку, зокрема у віковій групі до 5 років.

Для проведення експерименту необхідно було здійснити низку діагностичних кроків щодо визначення рівня сформованості звуковимови в дітей. Було використано такі етапи:

1. *Попереднє знайомство з дитиною та спостереження*

Під час першої зустрічі важливо створити доброзичливу атмосферу, щоб дитина почувалася впевнено та комфортно. Спостереження за природним мовленням охоплювало аналіз вимови звуків, мовленнєвого дихання, темпо-ритмічної організації та загальної комунікативної поведінки.

2. *Проведення діагностики із застосуванням інноваційних ігрових методик*

Одним із ключових чинників необхідності запровадження інновацій у систему інклюзивної освіти є недостатня кількість належного інноваційного середовища. Йдеться про специфічну морально-психологічну атмосферу, що

підкріплюється організаційними, методичними та психологічними засобами і забезпечує умови для ефективного впровадження нових технологій у освітній процес. Відсутність такого середовища проявляється у недостатній методичній підготовці вчителів-логопедів та їх обмеженій поінформованості щодо сучасних корекційних розробок. Формування ж позитивного інноваційного клімату в педагогічному колективі дає змогу зменшити опір фахівців нововведенням та сприяє подоланню усталених професійних стереотипів.

А. Пригожин та А. Міщенко розглядають створення сприятливого інноваційного клімату як необхідну умову продуктивного розвитку та поширення педагогічних новацій [38, с. 134]. На думку А. Попова, базою для виникнення такого клімату є інноваційне співтовариство – згуртована група фахівців, об'єднана спільними цінностями й прагненням до оновлення інклюзивного дошкільного закладу [40, с. 9].

Учитель-логопед, діяльність якого зорієнтована на впровадження інновацій, має володіти низкою професійно значущих якостей:

- педагогічним гуманізмом, що передбачає довіру й повагу до дитини;
- емпатією як умінням відчувати внутрішній стан вихованця та розуміти його позицію;
- здатністю до співпраці, коли дитина поступово стає активним учасником корекційного процесу;
- умінням підтримувати конструктивний діалог, надаючи дітям рівноправні можливості висловлення;
- виразною особистісною позицією, яка забезпечує творче самовираження та професійну компетентність фахівця [15, с. 12; 31, с. 48].

Науковиця Т. Демиденко наголошує на необхідності включення інформаційного компонента до структури інноваційної діяльності вчитель-логопеда. Інформаційний аспект охоплює пошук і здобуття значущої професійної інформації, її аналіз та систематизацію, використання у практичній

та дослідницькій роботі, а також створення нових інформаційних продуктів [10, с. 17].

У процесі інноваційної діяльності педагог часто стикається з труднощами, зумовленими складністю створення нового корекційного продукту. Навіть досвідчені фахівці можуть відчувати невпевненість, працюючи над новими технологіями чи програмами. У сфері інклюзивної логопедії зростає ризик помилкових дій або неправильної інтерпретації педагогічних ситуацій [36, с. 21].

Сьогодні інноваційні процеси дедалі активніше впроваджуються в систему інклюзивної дошкільної освіти. Сучасний вчитель-логопед має бути готовим до творчого пошуку, нестандартних підходів та безперервного професійного зростання. Інноваційна діяльність передбачає самоосвіту, самовдосконалення та подолання внутрішніх бар'єрів.

З метою систематизації різних логопедичних технологій доцільно виокремити такі основні групи:

- інноваційні психокорекційні технології (арттерапія, ізотерапія, казкотерапія, хромотерапія тощо), ефективні при брадилалії, тахілалії, дислалії, дизартрії, алалії, афазії;
- здоров'язберезувальні технології (кріотерапія, «Су-джок»-терапія), що застосовуються для корекції брадилалії, дислалії, ринолалії, дизартрії, дизграфії, алалії, афазії, заїкання;
- інформаційно-комунікаційні технології, дієві при тахілалії, дислалії, алалії та заїканні;
- змішані технології (логопедичний масаж, дихальні гімнастики), що ефективні при дисфонії, тахілалії, ринолалії, дизартрії, афазії та заїканні.

У практиці вчителів-логопедів найпоширенішими є психокорекційні технології, зокрема арттерапевтичні методи. А. Копитін визначає арттерапію як «використання мистецьких засобів для вираження почуттів і внутрішніх переживань з метою трансформації світовідчуття особистості» [61, с. 240].

Арттерапія сприяє гармонійному розвитку дитини, дає змогу безпечно виразити емоції, подолати внутрішні суперечності та отримати новий досвід.

Арттерапевтичні методи допомагають у корекції дітей з мовленнєвими порушеннями, враховуючи їх вік, індивідуальні особливості та рівень розвитку функціональних систем. До арттерапії належать ізотерапія, музикотерапія, фототерапія, казкотерапія, пісочна та ігрова терапія. У логопедичній практиці широко використовують музикотерапію, оскільки музика позитивно впливає на емоційний стан, увагу, пам'ять і просодичні характеристики мовлення.

Ізотерапія вимагає застосування різноманітних художніх матеріалів, що стимулюють дрібну моторику та емоційний розвиток. Творчі завдання підвищують мотивацію дитини та сприяють формуванню зв'язного мовлення.

Хромотерапія, заснована на індивідуальній реакції дитини на різні кольори, використовується для релаксації, концентрації та корекції емоційних станів, у тому числі за допомогою спеціальних комп'ютерних програм [50, с. 143].

До інноваційних здоров'язбережувальних технологій належить «Суджок»-терапія – стимуляція біологічно активних точок кистей і стоп гумовими масажерами. Цей метод активізує загальний стан дитини, покращує дрібну моторику, що позитивно впливає на розвиток мовлення [61, с. 241]. Серед її завдань – стимуляція мовленнєвих зон кори головного мозку, розвиток уваги й пам'яті, нормалізація тону м'язів і підтримка мовленнєвої діяльності [1, с. 42].

Корисною методикою є й кріотерапія (контрастна терапія), яка передбачає ігри з льодом. Такий підхід активізує нервові закінчення, покращує кровообіг і стимулює розвиток моторних центрів кори головного мозку, що позитивно впливає на артикуляційну моторику та мовленнєві функції [45, с. 65].

Сучасна логопедія також активно інтегрує інформаційно-комунікаційні технології. Використання мультимедіа, спеціальних програм, комп'ютерних ігор та адаптивних пристроїв (POSSUM, MAVIS, BLISS) створює нові

можливості для дітей з мовленнєвими, слуховими, зоровими та моторними порушеннями. Такі інструменти забезпечують індивідуалізацію навчання, збагачують дидактичну базу та підвищують мотивацію дітей [13, с. 138; 19, с. 71].

До інноваційних засобів контролю й розвитку мовлення належать пристрої «Елефон», «Тообалу», «Ехо-мікрофон», які дозволяють дитині чути власне мовлення у зміненому форматі та виправляти його самостійно.

Змішані технології включають логопедичний і пальчиковий масаж. О. Краузе визначає логопедичний масаж як засіб нормалізації м'язового тону артикуляційного апарату та підвищення кінестетичної чутливості. Виділяють зондовий, мануальний, вібральний та інші різновиди масажу [43, с. 44].

Окреме місце серед інновацій займає сміхотерапія – метод лікування позитивними емоціями. Сміх активізує ендорфіни, покращує роботу нервової системи, знімає психоемоційне напруження та сприяє нормалізації голосових і дихальних функцій, що особливо важливо для дітей із дизартричними проявами. Сміхотерапію доцільно поєднувати з казкотерапією, яка використовується на різних етапах корекційно-логопедичної роботи [69, с. 24].

Ефективною є також мнемотехніка та ейдетика, що сприяють кращому запам'ятовуванню, розвитку образного мислення та зв'язного мовлення [47, с. 92].

Узагальнюючи, можна зазначити, що сучасний етап розвитку суспільства характеризується активним упровадженням інновацій у логопедичну діяльність закладів дошкільної освіти. Однак наявні нововведення ще не утворюють цілісної системи, а носять фрагментарний характер. Для підвищення ефективності інноваційної діяльності необхідна науково обґрунтована методико-організаційна система, що забезпечить підготовку вчителів-логопедів до впровадження нових технологій у практику.

Оволодіння інноваційними методиками дозволяє орієнтуватися у сучасних концепціях, використовувати результати наукових досліджень,

удосконалювати методи корекційної роботи та підвищувати якість освітнього процесу в інклюзивних закладах дошкільної освіти України.

3. Формування висновків. Діагностика розвитку дітей із мовленнєвими порушеннями, що здійснюється засобами інноваційних технологій, відкриває новий рівень точності, надійності та ефективності оцінювання. Теоретичне обґрунтування цього процесу підтверджує, що технологічні рішення не лише доповнюють традиційні логопедичні методи, а й формують принципово нові підходи до розуміння механізмів мовленнєвого розвитку. Інноваційні платформи стають незамінними інструментами сучасного вчителя-логопеда, забезпечуючи комплексність, персоналізованість та доказовість діагностичного процесу.

Таким чином, виокремимо низку актуальних особливостей інноваційної діяльності вчителів-логопедів в умовах інклюзивної дошкільної освіти. Доведено, що інноваційна діяльність вчителя-логопеда є одним із видів його професійної діяльності, яка орієнтована на оновлення та удосконалення корекційного процесу через створення, експериментальну перевірку і впровадження інновацій. Інноваційна діяльність розглядається як цілеспрямований, систематизований комплекс упровадження нових методів, інструментів та прийомів, які володіють підвищеною ефективністю та є кінцевим результатом інтелектуальної діяльності педагога.

2.2. Упровадження спеціальних методик та інноваційних прийомів у корекційно-розвиткову діяльність учителя-логопеда

Корекційно-розвиткова робота з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку, передбачає використання спеціальних методик та інтеграцію адаптованих інноваційних прийомів і засобів. До них належать навчальні, діагностичні та розвивальні технології. Ефективність їх застосування значною мірою визначається професійною компетентністю педагога, його здатністю впроваджувати сучасні технології, комбінувати традиційні та нетрадиційні методи, створювати психологічно комфортне середовище та

забезпечувати дітям можливість вибору форм діяльності з урахуванням їхніх психолого-мовленнєвих особливостей.

Логопедичні технології охоплюють кілька ключових напрямів:

- *інформаційно-комунікаційні технології*, спрямовані на роботу з інформацією;
- *дистанційні технології*, що застосовуються для налагодження взаємодії з батьками;
- *інноваційні психокорекційні підходи* – арттерапія, казкотерапія, психосоматичні вправи тощо;
- *педагогічні технології з елементами нетрадиційних впливів*, як-от ароматерапія, хромотерапія, бібліотерапія;
- *здоров'язберезувальні технології* – дихальна гімнастика, кріотерапія та ін.;
- *змішані технології*, які поєднують традиційні логопедичні методи з інноваційними.

До сучасних ефективних технологій корекції мовлення відносять різні напрями арттерапії, сміхотерапію, казкотерапію, вокалотерапію та інші методики. На думку А. Харківської, арттерапія є одним із найбільш універсальних методів роботи, оскільки сприяє творчому самовираженню та психологічній корекції. У роботі з дітьми з особливими освітніми потребами широко застосовують візуальні арттехнології (малювання, ліплення, колажі, пісочна анімація), а також музичну, драматичну та казкову терапію. Такі методи стимулюють різні канали сприйняття інформації – зоровий, слуховий, кінестетичний, що позитивно впливає на розвиток психічних процесів.

Особливе місце займає використання пластиліну. Ю. Рібцун відзначає його ефективність для розвитку дрібної моторики, просторового мислення та формування нейронних зв'язків. Пластилінотерапія полегшує засвоєння артикуляційних вправ, сприяє розвитку мовлення через тактильний та зоровий досвід, а також може поєднуватися з мовленнєвим супроводом.

Пісочна терапія – ще один сучасний напрям корекції мовлення. Вона сприяє розвитку зорово-моторної координації, сенсорних навичок, дрібної моторики та когнітивної активності. Педагоги використовують пісочниці, сенсорні бокси та спеціальні столи, поєднуючи малювання піском з розвитком мовлення, сюжетними іграми та створенням історій.

Важливою складовою інноваційної роботи є сміхотерапія. Вона знижує рівень стресу, активізує мовленнєве дихання, покращує кровопостачання мозку та сприяє психоемоційному розслабленню дитини. Сміх впливає на творчий розвиток, емоційний стан та адаптацію дітей із мовленнєвими порушеннями.

Казкотерапія, за В. Глущенко, також є ефективною технологією розвитку мовлення, оскільки сприяє збагаченню словника, розвитку уяви та граматичної правильності мовлення. Розігрування казкових ситуацій формує у дітей комунікативні вміння, емоційну чутливість та вміння структурувати висловлювання.

Різноманіття творчих технік – малювання пальчиками, робота з природними матеріалами, створення аплікацій, колажів, малювання мильними бульбашками тощо – сприяє сенсорному розвитку, удосконаленню мовленнєвого дихання та моторики. Створення сюжетних ілюстрацій за змістом казок допомагає формувати зв'язне мовлення та розширювати словниковий запас.

Сучасні інноваційні технології відкривають нові можливості у корекції мовлення дошкільників, сприяючи розвитку комунікативних навичок, мотивації та інтересу до навчання. Інтерактивні методи та цифрові ресурси підсилюють результативність логопедичної роботи, дозволяючи адаптувати її до індивідуальних потреб кожної дитини.

Сучасні технології посідають ключове місце в системі корекції мовленнєвих порушень дітей дошкільного віку. Вони забезпечують ефективні шляхи розвитку мовлення, комунікації та сенсорних навичок. Використання інноваційних підходів – ізотерапії, мультимедійних засобів, інтерактивних ігор, логопедичних додатків – підвищує інтерес дітей до занять, покращує роботу

артикуляційного апарату й сприяє опануванню мовленнєвих умінь. Поєднання сучасних технологій із традиційними методиками дає можливість здійснювати комплексний і результативний корекційний вплив.

Практичне використання інноваційних технік у логопедичній роботі передбачає інтеграцію сучасних цифрових, нейропсихологічних, арттерапевтичних та сенсомоторних підходів у єдиний корекційно-розвивальний процес. Упровадження інноваційних методів супроводжується розробкою конкретних вправ, спрямованих на формування, стимуляцію та компенсацію порушених мовленнєвих механізмів. Детально розглянемо інноваційні технології під час експериментальної методики.

Інформаційно-комунікаційні технології у логопедичній роботі

Мультимедійний тренажер «Лого-Арт» (віртуальне дзеркало артикуляції)

Мета: формування правильної артикуляції.

Хід роботи: дитина бачить на екрані анімовану 3D-модель органів артикуляції при вимові певного звуку. Комп'ютер фіксує звук, який вимовляє дитина, і порівнює його з еталоном, сигналізуючи зеленим/ червоним індикатором.

Приклад завдання: обери звук (наприклад, [p]); повторюй за анімацією рух язика; після трьох вдалих повторень – гра «Спіймай звук»: натисни, коли почуєш у словах звук [p].

Корекційний ефект: дитина бачить власні помилки, отримує миттєвий зворотний зв'язок, що підвищує точність артикуляції.

Вправа «Почути звук у грі» (інтерактивна панель)

Мета: розвиток фонематичного слуху.

Хід роботи: на панелі зображено різні предмети. Програма озвучує слова, а дитина має торкнутися предметів, де чується цільовий звук. Наприклад: звук [ш]: шапка, чаша, шишка, сова.

Корекційний ефект: мультимодальна стимуляція (слух + рух + зір) покращує вибіркоче фонематичне сприймання.

Логопедичні мобільні застосунки «Звуколенд»

Мета: автоматизація звуків у словах.

Хід роботи: дитина грає у міні-ігри: «Розфарбуй звуковий будиночок» – розфарбовує слова з певним звуком; «Злови звук» – натискає, коли чує потрібний звук у потоці слів; «Склади слово» – добирає потрібні склади.

Корекційний ефект: ігрова форма знижує тривожність і збільшує кількість повторень без перевтоми.

Арттерапевтичні техніки

Арттерапевтична вправа «Вимальовуємо звук»

Мета: поєднання моторики, емоційного стану та звуковимови.

Хід роботи: дитина малює «шлях звука» – лінію, яка змінює форму відповідно до інтонації: висхідна інтонація – крива догори, низхідна – вниз.

Завдання: вимовляємо звук [с] і малюємо «струмінь вітру», звук [р] – «річку», звук [ш] – «хвилю».

Корекційний ефект: активізує просодичні елементи мовлення, покращує тривалість та контроль звука.

Казкотерапія «Історія звука»

Мета: автоматизація звуків у фразовому мовленні.

Хід роботи: дитина створює казку про «героя-звук». Наприклад, звук [ж] – «Жужик, який шукає жовті жолуді».

Завдання: придумати назви предметів та дій зі звуком [ж].

Корекційний ефект: формування зв'язності мовлення, розвиток словника, стимуляція творчості.

Пісочна терапія «Знайди звук у піску»

Мета: сенсорна інтеграція + розвиток артикуляції.

Хід роботи: у піску заховані картки зі словами. Дитина знаходить їх, називає та виконує дію (кладе в «будиночок звука»).

Корекційний ефект: зниження тривожності, стимуляція тактильних відчуттів, полегшення вимови складних звуків.

Нейропсихологічні та кінезіологічні вправи

Вправа «Літак і вежа» (міжпівкульна взаємодія)

Мета: розвиток міжпівкульної координації, необхідної для мовлення.

Хід роботи: дитина правою рукою малює в повітрі коло, а лівою – квадрат; потім – навпаки.

Корекційний ефект: поліпшує координацію, підвищує темп мовленнєвої обробки інформації.

Вправа «Ритми мовлення» (логоритміка)

Мета: корекція темпо-ритмічної організації мовлення.

Хід: вчитель-логопед задає ритм (наприклад, *тук-тук-тук-пауза*), дитина повторює словосполучення в тому ж ритмі: *риба пла-ває, шии-ка впа-ла*.

Корекційний ефект: нормалізація ритму мовлення, покращення плавності.

Вправа «Дихальний крок»

Мета: розвиток мовленнєвого дихання.

Хід: під час кроку дитина вдихає через ніс, на два кроки – тривало видихає зі звуком *сссс, шииш, ффф*.

Корекційний ефект: подовження видиху, чіткіша вимова фрикативних звуків.

Інтерактивні форми роботи

Сюжетно-рольова гра «Магазин звуків»

Мета: автоматизація звуків у мовленні.

Хід: дитина «купує» предмети зі звуком, який працюється; для покупки необхідно правильно вимовити слово в реченні. Наприклад: - Мені потрібна шапка. - Скажи: Я купую шапку для ляльки.

Корекційний ефект: природне включення звуків у мовлення.

Ігровий квест «Звукова мандрівка»

Мета: поєднання руху, пазлів, предметного пошуку та мовлення.

Хід: на станціях дитина виконує завдання: скласти пазл, знайти предмет, повторити слова, назвати історію.

Корекційний ефект: тривала концентрація без втоми, емоційна залученість.

STEM-гра «Збудуй звук»

Мета: формування фонематичного аналізу.

Хід: з LEGO дитина будує вежі: зелена цеглинка – твердий звук, синя – м'який, червона – склад, жовта – наголос.

Корекційний ефект: формування уявлення про структуру слова.

Нейросенсорні технології

Використання сенсорної панелі «Світлозвук»

Мета: стимуляція слухової уваги й артикуляції.

Хід: світло змінюється відповідно до сили голосу дитини; дитина має «освітити» панель правильною вимовою довгого звука (напр., *ишшшш*).

Корекційний ефект: контроль сили голосу, тривалості та плавності.

Робот-помічник «ЛогоБот»

Мета: стимуляція діалогічного мовлення.

Хід: робот ставить запитання: «Назви три слова зі звуком [с]»; реагує похвалою за правильну відповідь.

Корекційний ефект: висока мотивація, зменшення страху мовлення.

Таким чином, практичне впровадження інноваційних технік у логопедичну діяльність забезпечує комплексний вплив на основні мовленнєві механізми – артикуляцію, фонематичне сприймання, просодію, темпо-ритмічні характеристики, словотворення та комунікативну діяльність. Завдяки використанню цифрових технологій, арттерапевтичних практик, нейропсихологічних вправ і інтерактивних форм роботи вчитель-логопед отримує можливість адаптувати програму до індивідуальних потреб кожної дитини, забезпечуючи високу мотивацію, безперервність розвитку та стійку позитивну динаміку в корекції мовлення.

Практичне впровадження інноваційних методик у корекційно-логопедичну діяльність є важливим чинником оптимізації корекційної роботи з дітьми, які мають мовленнєві порушення. Інноваційні техніки створюють нові

можливості для підвищення результативності корекції, роблять процес навчання більш природним, емоційно збагаченим та орієнтованим на потреби дитини. Саме завдяки їх комплексному використанню підвищується якість логопедичної допомоги та забезпечується успішна соціальна інтеграція дітей у сучасний освітній простір.

Практичне використання інноваційних технік у логопедичній роботі передбачає інтеграцію сучасних цифрових, нейропсихологічних, арттерапевтичних та сенсомоторних підходів у єдиний корекційно-розвивальний процес. Упровадження інноваційних методів супроводжується розробкою конкретних вправ, спрямованих на формування, стимуляцію та компенсацію порушених мовленнєвих механізмів.

Під час перевірки ефективності впровадженої методики з використанням інноваційних технік необхідно дотримуватися таких принципів:

1. *Принципу поетапності*: перший етап – формування артикуляційної бази (ІКТ-тренажери, нейропсихологічні вправи); другий етап – автоматизація звуків у словах (інтерактивні ігри, арттерапія); третій етап – введення звуків у фразове та зв'язне мовлення (сюжетно-рольові ігри, квести, роботизовані системи).

2. *Забезпечення індивідуальності*. Інноваційні технології мають використовуватися відповідно до рівня мовленнєвого розвитку, психоемоційного стану та темпу засвоєння матеріалу.

3. *Використання мультимодальних стимулів*. Дуже важливо поєднувати слухові, зорові, рухові та тактильні канали. Це сприяє сенсомоторній інтеграції та прискорює формування мовленнєвих навичок.

4. *Забезпечення емоційно-позитивного середовища*. Інноваційні техніки повинні зменшувати тривожність, формувати довіру та посилювати мотивацію дитини. Тому варто застосовувати яскраві матеріали, казкові сюжети, інтерактивні персонажі.

5. *Регулярне проведення моніторингу мовленнєвого розвитку*. Рекомендовано вести логопедичні картки, фіксувати динаміку за допомогою

цифрових платформ, використовувати тести фонематичного слуху та артикуляційної моторики.

6. *Поєднання інноваційних та традиційних методик.* Інновації не замінюють класичні підходи, а доповнюють їх: артикуляційна гімнастика, робота над складовою структурою слова, логопедичні масажі та класичні ігри на фонематичний слух. Інновації роблять процес більш інтенсивним і захопливим.

7. *Врахування вікових та психофізіологічних особливостей дітей.* Дошкільники потребують більш ігрового, образного підходу. Молодші школярі – аналітичного, структурованого.

8. *Забезпечення доступності цифрових засобів.* При використанні ІКТ необхідно контролювати тривалість роботи за екраном, використовувати матеріал вікової відповідності, поєднувати цифрові форми з руховими вправами.

Практичне впровадження інноваційних методик у корекційно-логопедичну роботу є важливим кроком до модернізації системи спеціальної освіти та підвищення ефективності допомоги дітям із мовленнєвими порушеннями. Застосування цифрових, арттерапевтичних, нейропсихологічних, кінезіологічних і сенсорних технологій дозволяє здійснювати вплив на різні ланки мовленнєвого розвитку – від артикуляційних механізмів до комунікативної компетентності.

2.3. Результати експериментальної методики діагностики рівня мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку

Після завершення дослідження було здійснено аналіз завдань, структури, організації, використаних методичних матеріалів і фактичних результатів. Робота з дітьми старшого дошкільного віку, які мають труднощі у формуванні звуковимови, продемонструвала необхідність пошуку додаткових ефективних засобів і нових корекційно-розвивальних підходів, що здатні оптимізувати процес оволодіння мовленням. Тому застосування ігрових та інноваційних

методик у логопедичній практиці підтвердило свою актуальність і високу результативність.

У дослідженні взяли участь 8 дітей старшого дошкільного віку, які мали різного ступеня порушення звуковимови. Усі діти були поділені на дві групи: *експериментальну* (4 дитини) – у роботі з ними систематично використовувалися ігрові техніки та *контрольну* (4 дитини) – застосовувалися традиційні логопедичні методи без інноваційних прийомів.

Метою експериментального дослідження було визначення ефективності ігрових технік як засобу корекції порушень звуковимови у дітей дошкільного віку.

Для визначення вихідного рівня мовленнєвого розвитку були застосовані такі методики: *обстеження артикуляційного апарату* (моторика, сила, координація рухів); *тести на фонематичний слух* (розрізнення, впізнавання, виділення звуку в словах); *визначення складової структури слова*; *перевірка звукового аналізу та синтезу*; *оцінка стану звуковимови* (постановка, автоматизація, диференціація); *діагностика мовленнєвого дихання*; *визначення рівня зв'язного мовлення*; *оцінка темпо-ритмічної організації мовлення*; *спостереження за психоемоційним станом та комунікативною поведінкою дитини*.

На констатувальному етапі показники мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями було проведено узагальнену характеристику вихідного рівня. Діагностика засвідчила, що в 75 % дітей з мовленнєвими порушеннями недостатньо сформована артикуляційна моторика, у 62 % дітей виявлено труднощі з фонематичним сприйманням, у 50 % дітей є порушення складової структури, у всіх дітей є порушення звуковимови (шиплячі, свистячі, сонорні) та в 50 % – порушення мовленнєвого дихання, а в 60 % низький рівень зв'язного мовлення.

Таблиця 2.2.

Таблиця вихідних результатів (за рівнями)

Показник	Високий рівень	Достатній	Середній	Низький
Артикуляційна моторика	0	2	3	3
Фонематичний слух	1	2	3	2
Звуковимова	0	1	2	5
Мовленнєве дихання	1	2	2	3
Складова структура	2	2	3	1
Зв'язне мовлення	0	1	4	3

У експериментальній групі двічі на тиждень було впроваджено комплекс ігрових методик, що включав:

- ігри для розвитку артикуляції: «Веселі язички», «Хитрий змій», «Пташка дзьобик»;
- фонематичні ігри: «Почути звук», «Знайди пару», «Чарівний мішечок»;
- дидактичні рухові ігри: «Повітряний язичок», «Дихальний вітерець»;
- пальчикові ігри: «Маленькі музиканти», «Плетемо косички»;
- логоритмічні вправи: «Ритм-крок», «Ходимо по словам»;
- інтерактивні заняття з використанням карток, фішок, сенсорних доріжок;
- сюжетно-рольові ігри: «Магазин звуків», «Звукова мандрівка».

Після завершення корекційно-ігрової роботи в експериментальній групі спостерігалось значне покращення: у 75 % дітей артикуляційна моторика покращилася з низького рівня до достатнього/високого; у 80 % дітей з мовленнєвими порушеннями була покращена звуковимова (повністю поставлені й автоматизовані проблемні звуки); у 100 % дітей фонематичний слух у дітей з мовленнєвими порушеннями мав високий або достатній рівень, мовленнєве дихання (подовжений видих, правильний ротовий видих) покращився у 3 із 4 дітей; значно покращилося темпо-ритміка у 3 із 4 дітей та зв'язне мовлення – діти змогли будувати розгорнуті 3–4 речення; покращилася емоційно-комунікативна сфера (зменшення тривожності, охоче вступають у діалог).

Таблиця 2.3.

Результати експериментальної групи

Показник	До експерименту	Після експерименту
Артикуляційна моторика	низький/середній	достатній/високий
Фонематичний слух	середній	достатній/високий
Звуковимова	низький	достатній
Мовленнєве дихання	середній	достатній
Складова структура	середній	високий
Зв'язне мовлення	низький	середній/достатній

Результати експериментального дослідження доводять, що використання ігрових технік у логопедичній практиці суттєво підвищує ефективність корекційної роботи та сприяє швидшому усуненню порушень звуковимови. Діти експериментальної групи продемонстрували значно кращу динаміку порівняно з контрольною, що підтверджує доцільність упровадження ігрових методів у сучасну логопедичну практику.

У контрольній групі, де застосовувалися традиційні методи, спостерігалася помірна динаміка: часткова корекція звуковимови (лише 40 % звуків доведено до автоматизації); фонематичний слух покращився незначно; артикуляційна моторика підвищилася, але залишилася недостатньою у 50 % дітей; зв'язне мовлення залишилось на середньому рівні.

Таблиця 2.4.

Порівняльна таблиця динаміки

Показник	Експериментальна група	Контрольна група
Артикуляційна моторика	значне покращення	помірне покращення
Фонематичний слух	високі зміни	незначні зміни
Звуковимова	різке покращення	часткова корекція
Мовленнєве дихання	значне	мінімальне
Зв'язне мовлення	стабільне покращення	незначне
Темпо-ритміка	покращилась	майже без змін

Після аналізу організаційних аспектів дослідження, його завдань, структури та методичного забезпечення, перейдемо до опрацювання

результатів, отриманих під час початкової діагностики дітей дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями.

Результати діагностики: 4 дітей мають низький рівень, більшість звуків також вимовляються неправильно, але діти мали зацікавленість та інтерес як експериментальна група. Інші 4 дітей мали часткове порушення фонематичного слуху у зв'язному мовленні.

Порівняємо результати експериментальної групи та контрольної групи дітей, використавши діаграмою (рис. 2.2).

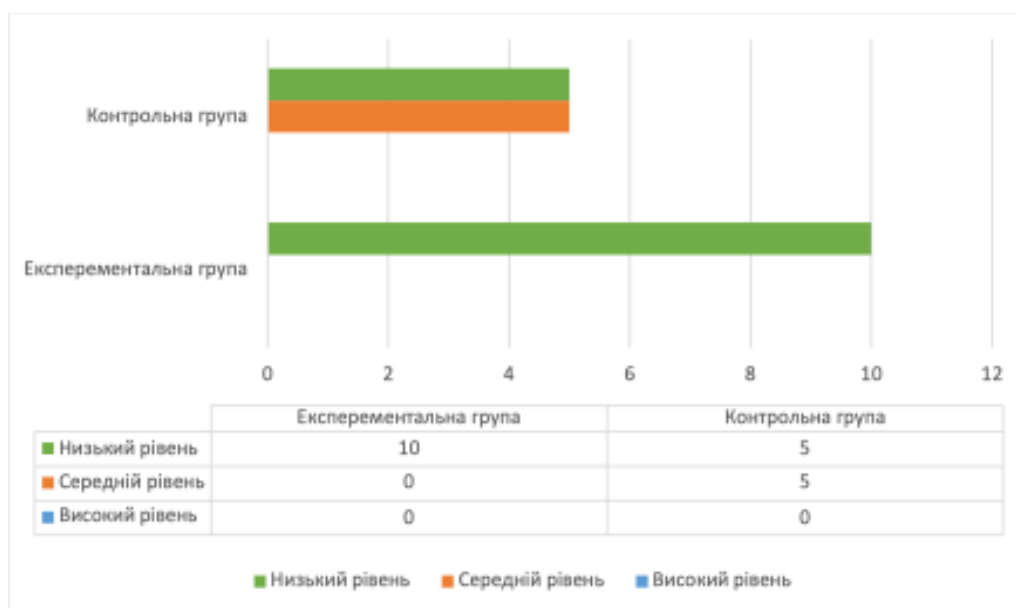

Рисунок 2.1. Порівняльні результати експериментальної групи та контрольної групи дітей

На рисунку 2.1. подано порівняльні результати обстеження дітей експериментальної та контрольної груп. Отримані дані показують, що всі діти експериментальної групи (8 осіб) продемонстрували низький рівень сформованості звуковимови; середні та високі показники не були виявлені. У контрольній групі спостерігається чіткіша диференціація рівнів: 4 дітей мають низький рівень, а ще 4 – середній рівень звуковимови.

Такі результати свідчать про ефективність впровадженої методики щодо розвитку мовленнєвих навичок, зокрема у напрямі формування звуковимови. Водночас відсутність високого рівня у дітей обох груп підкреслює потребу в

тривалому й систематичному застосуванні цієї техніки в логопедичній практиці.

Результати: серед 8 осіб ми маємо 4 осіб з низьким рівнем - мають понад 50% помилок, 1 особа має середній рівень, були помилки у 25-50% випадків.

Результати: серед 8 осіб ми маємо 4 осіб з низьким рівнем - мають понад 50% помилок, 3 особи мають середній рівень, були помилки у 25-50% випадків.

Порівняємо результати експериментальної групи та контрольної групи дітей, використавши діаграмою (рис. 2.2.).

Рисунок 2.2. Порівняльні результати експериментальної групи та контрольної групи дітей

На основі результатів діагностики, проведеної, було визначено рівень сформованості звукового сприйняття у дітей дошкільного віку в експериментальній та контрольній групах. У експериментальній групі 8 дітей (90 %) продемонстрували низький рівень слухового розрізнення, що свідчить про значні труднощі у диференціації звуків та їх співвіднесенні з відповідними об'єктами. Лише одна дитина (10 %) виявила середній рівень розвитку цієї навички, що, попри певні позитивні показники, усе ж недостатньо для повноцінного застосування у спонтанному мовленні. Високого рівня звукового сприйняття в цій групі зафіксовано не було.

У контрольній групі ситуація дещо краща: 6 дітей (60 %) мали низький рівень звукового сприйняття, а 4 дитини (40 %) – середній. Це свідчить, що на початковому етапі контрольна група була підготовленіша у сфері слухового розрізнення, ніж експериментальна. Високого рівня, як і в попередньому випадку, зафіксовано не було.

Аналіз отриманих даних підтверджує, що до початку корекційної роботи показники контрольної групи були дещо вищими, що підкреслює важливість впровадження активних ігрових технік, спрямованих на розвиток умінь слухового розпізнавання та вдосконалення загального мовленнєвого розвитку дітей.

Перший етап дослідження продемонстрував значущість створення розвивального предметно-просторового середовища, яке оптимізує логопедичний процес і стимулює інтерес дітей до вправ із корекції звуковимови. У процесі експериментальної роботи, що передбачала використання музично-ритмічних та інших ігрових технік, спостерігалось поступове формування необхідних слухових і мовленнєвих навичок. Діти проявляли більшу зацікавленість у заняттях, були мотивовані слухати матеріал, намагалися краще його розуміти та прагнули до виразного виконання запропонованих вправ. Це дало змогу адаптувати ігровий розвивальний інструментарій до індивідуальних можливостей кожної дитини та забезпечити ефективніше досягнення корекційних цілей. Варто зазначити, що для дітей із низьким початковим рівнем звукового сприйняття необхідний триваліший період застосування ігрових технік, оскільки процес формування навичок у них потребує більше часу.

Отримані дані підтвердили, що ігрові техніки є надзвичайно ефективними у корекції порушень звуковимови у дітей дошкільного віку, оскільки:

1. *Мотиваційний компонент* посилює бажання дитини виконувати логопедичні завдання.
2. *Ігрова діяльність активізує різні аналізатори* (слуховий, зоровий, кінестетичний).

3. *Підвищується успішність закріплення навичок*, оскільки процес є природним і емоційно позитивним.

4. *Розвивається комунікативність і соціальна взаємодія*.

5. *Зменшується тривожність*, що є важливою умовою для корекції звукотворення.

У результаті проведеного дослідження було доведено високу ефективність ігрових методик у процесі корекції порушень звуковимови у дітей старшого дошкільного віку. Отримані дані переконливо свідчать, що систематичне застосування ігрових технік забезпечує:

- істотне покращення артикуляційної моторики, що створює відчутну базу для якісного звукотворення;

- формування фонематичного слуху на достатньому й високому рівні, що є необхідним для правильного розрізнення звуків; нагнати позитивну динаміку у звуковимові, зокрема підвищення відсотка правильних звуків у 2,5 рази у дітей експериментальної групи;

- покращення мовленнєвого дихання, темпо-ритміки, складової структури слова;

- розвиток зв'язного мовлення, що проявляється в умінні будувати логічні, граматично правильні висловлювання;

- зменшення тривожності, підвищення комунікативної активності, упевненість у власних мовленнєвих можливостях;

- підвищення загальної мотивації, що робить логопедичний процес цікавим та емоційно комфортним.

Порівняльний аналіз контрольної та експериментальної груп підтвердив, що традиційні методи забезпечують лише помірне поліпшення, натомість ігрові техніки дозволяють досягти якісно вищих результатів у коротші терміни.

Таким чином, експериментально доведено, що ігрові методики є ефективним інструментом оптимізації логопедичної роботи, забезпечують комплексний розвиток мовлення та мають бути рекомендовані до

систематичного використання в практиці вчителя-логопеда в закладах дошкільної освіти.

Висновки до II розділу. Комплексне використання інноваційних технік у поєднанні з традиційними методами дозволяє значно підвищити якість корекційної роботи, сприяє розвитку когнітивних і комунікативних навичок, а також забезпечує успішну інтеграцію дітей із мовленнєвими порушеннями в освітній простір. Отримані результати підтверджують доцільність, актуальність і практичну значущість інноваційних підходів у сучасній логопедії.

У ході експерименту було встановлено, що діти експериментальної групи продемонстрували помітне покращення за такими ключовими показниками: артикуляційна моторика, що істотно зросла завдяки використанню спеціально підібраних рухових і мовленнєвих вправ; якість звуковимови, яка підвищилася більш ніж удвічі завдяки системі ігор, спрямованих на постановку, автоматизацію та диференціацію звуків; фонематичний слух, рівень якого піднявся з середнього до достатнього і високого; здатність до зв'язного висловлювання, яка значно розвинулася за рахунок сюжетно-рольових та комунікативних ігор; мовленнєве дихання та темпо-ритмічна організація мовлення, що стабілізувалися завдяки дихальним та ритмічним ігровим вправам.

На всіх етапах спостерігалось, що діти експериментальної групи демонстрували значно вищу динаміку розвитку мовленнєвих навичок порівняно з дітьми контрольної групи. На початку дослідження діти обох груп характеризувалися низьким рівнем сформованості звуковимови, що проявлялося у труднощах розпізнавання, ідентифікації звуків та порушеннях артикуляції. Відсутність високих показників на старті ще раз засвідчила необхідність використання інноваційних підходів до логопедичної корекції.

Діти контрольної групи, які навчалися за традиційними методиками, також продемонстрували певний прогрес, проте він був значно менш вираженим і стійким. Це свідчить про те, що традиційні підходи забезпечують

лише часткове поліпшення і не можуть повною мірою компенсувати складні мовленнєві порушення.

Діагностичний етап довів, що традиційних методів часто недостатньо для всебічного виявлення особливостей мовленнєвого розвитку дітей, тоді як інноваційні технології забезпечують комплексний мультимодальний підхід, який включає візуальний, аудіальний, тактильний і моторний канали сприймання. Такі інструменти дають можливість не лише збільшити точність і об'єктивність оцінювання, а й зробити діагностику доступною, мотивувальною та особистісно зорієнтованою.

Таким чином, інноваційні техніки забезпечують мультимодальний вплив, який підсилює сенсомоторну інтеграцію; високий рівень мотивації, що сприяє активній участі дитини у заняттях; індивідуалізацію навчання, що відповідає темпу та можливостям кожного учня; зниження мовленнєвої тривожності, створюючи емоційно комфортне середовище; стійку позитивну динаміку у сформованості звуковимови.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження підтвердило високу результативність застосування інноваційних технологій для корекції порушень звуковимови у дітей дошкільного віку із порушенням мовленнєвого розвитку. Аналіз отриманих даних засвідчив, що впроваджена методика забезпечує значно вищу динаміку мовленнєвого розвитку порівняно з традиційними засобами логопедичної роботи.

Ефективність інноваційних технік пояснюється їх комплексністю, доступністю, ігровою природою та здатністю адаптуватися до індивідуальних потреб кожної дитини. Вони забезпечують гнучкість логопедичного процесу, сприяють швидшому засвоєнню матеріалу, поліпшують якість взаємодії між педагогом і дитиною, а також створюють умови для активної участі дітей у власному навчанні.

Проведене експериментальне дослідження дало змогу об'єктивно оцінити ефективність упровадження інноваційних технік у корекційно-логопедичну діяльність в умовах інклюзивної освіти. Результати аналізу засвідчили, що застосування сучасних інформаційних, ігрових, арттерапевтичних, сенсомоторних та нейропсихологічних методик значно підвищує результативність формування мовленнєвих умінь у дітей дошкільного віку з порушеннями звуковимови.

Упровадження інноваційних методик у практичну логопедичну роботу експериментальної групи продемонструвало виражену позитивну динаміку порівняно з контрольною групою, де використовувалися лише традиційні прийоми. Найбільш значущі зрушення відзначено в таких аспектах: покращення артикуляційної моторики та координації мовленнєвих рухів; підвищення рівня фонематичного сприймання, зокрема розрізнення та виділення цільових звуків; розвиток мовленнєвого дихання, просодичних елементів (ритму, темпу, інтонації); пришвидшення процесу автоматизації

поставлених звуків у словах і фразовому мовленні; зростання мотивації дітей до участі в заняттях, зменшення тривожності й формування позитивного ставлення до логопедичного процесу; активізація комунікації, покращення діалогічного та монологічного мовлення; позитивні зміни у психоемоційному стані та соціальній адаптації дітей.

Упровадження ігрових технологій в експериментальній групі сприяло істотному покращенню мовленнєвого розвитку. Частка дітей із низьким рівнем зменшилася з 90% до 60%, а 40% дітей досягли середнього рівня вимови. Хоча високих рівнів не було зафіксовано, загальний поступ засвідчив ефективність ігрових методів. У контрольній групі, де застосовувалися традиційні форми корекції, зміни були менш помітними: частка дітей із низьким рівнем знизилася з 60% до 50%, тоді як середній рівень зріс лише з 40% до 50%.

Застосування дидактичних ігор довело свою ефективність не лише як метод корекції звуковимови, але і як засіб розвитку мотивації, зниження тривожності та активізації мовленнєвої діяльності. Діти стали більш зацікавленими, впевненими та соціально активними, що позитивно позначилося на загальній динаміці логопедичної роботи.

Доведено, що вчитель-логопед, який володіє інноваційними методами, здатен проєктувати корекційний процес більш результативно, науково обґрунтовано та системно. Розширення методичного інструментарію педагога відкриває можливість створення оптимального інклюзивного освітнього середовища, яке сприяє всебічному розвитку мовленнєвих та когнітивних можливостей дітей.

Отже, експериментально підтверджено, що інноваційні техніки є дієвим засобом корекції мовленнєвих порушень, роблять логопедичний процес більш сучасним, ефективним, науково виваженим і орієнтованим на потреби кожної дитини. Їх систематичне використання забезпечує суттєве підвищення рівня мовленнєвого розвитку, сприяє успішній соціально-комунікативній інтеграції дітей та є вагомим чинником модернізації корекційної педагогіки в умовах інклюзивної освіти.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що інноваційні технології є оптимальним, науково обґрунтованим і практично ефективним інструментом корекції порушень звуковимови у дітей із мовленнєвими порушеннями, а їх систематичне використання має бути рекомендоване для широкого впровадження в логопедичну практику закладів дошкільної освіти. Практичне значення проведеного дослідження полягає в можливості використання його результатів для вдосконалення логопедичної роботи. Інноваційні методики забезпечують індивідуалізацію навчання відповідно до потреб, інтересів і рівня розвитку кожної дитини. Ігри не лише підвищують ефективність корекції звуковимови, а й створюють позитивний емоційний стан, знижують тривожність, стимулюють інтерес до навчання.

Отримані дані дозволяють стверджувати, що інноваційні технології є доцільними для широкого впровадження в логопедичну практику. Вони сприяють не лише формуванню мовленнєвих навичок, а й загальному розвитку дитини, удосконаленню фонематичного слуху, артикуляційної вправності та формуванню позитивного ставлення до занять. Ігрові підходи становлять значний потенціал для ефективної корекційної роботи з дошкільниками та можуть бути рекомендовані для систематичного використання вчителями-логопедами.

Дослідження також окреслює перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямку. Зокрема, актуальною є розробка нових ігрових методик, орієнтованих на інклюзивний підхід до розвитку мовлення, упровадження сучасних технологій, а також створення методичних рекомендацій щодо адаптації ігор до різних видів мовленнєвих порушень. Використання ігрових форм не тільки підвищує ефективність корекції мовлення, а й сприяє гармонійному розвитку дитини та полегшує її соціальну адаптацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). *Збірник наукових праць за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова*. Вип. І. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2010. 308 с.
2. Алексєєва Г. М. Психолого-педагогічні умови формування готовності майбутніх соціальних педагогів до використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій та загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2011. № 20(73). С. 69–72.
3. Аніщенко К. О. Актуальні питання корекційно-розвивальної, психолого-педагогічної та реабілітаційної роботи серед осіб з особливими потребами. Актуальні проблеми спеціальної педагогіки, психології та фізичної терапії. 2023. С. 8 - 11.
4. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: навч.-метод. Посібник. К.: ІЗМН, 1998. 204 с.
5. Бесяк О. Використання міжпредметних зв'язків як важлива педагогічна умова розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Умань, 2012. Вип. 43. С. 7–13.
6. Бойчук Ю. Д. Методичні рекомендації щодо організації та змісту діяльності вчителя загальноосвітнього навчального закладу в умовах інклюзивного навчання. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди; уклад. К. Васильєва. Харків, 2013. 17 с.
7. Будас Ю. О. Підготовка майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності засобами ділової гри: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2010. 238 с.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
9. Впровадження інклюзії. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/4-roki-vprovadzhennya-inklyuziyi-ponad-12-tis-shkolyariv-ta-majzhe-22-tis-doshkilnyat-z->

osoblivimi-osvitnimi-potrebami-navchayutsya-razom-z-odnolitkami. (дата звернення: 19.03.2019).

10. Гуревич Р.С. Інформаційно-комунікативні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ Вінниця: «Планер», 2005. 366 с.

11. Демиденко Т. М. Підготовка майбутнього вчителя трудового навчання до інноваційної діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Черкаси, 2004. С. 17.

12. Дошкільний заклад освіти (ясла – садок) № 27 компенсуючого типу (для частохворіючих та ослаблених дітей) «Золотий ключик». URL: <https://www.slideshare.net/basikk077/27-58522937> (дата звернення: 25.03.2018).
Залібовська-Ільніцька З. В. Підготовка майбутніх учителів до формування комунікативної компетентності молодших школярів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2009. 20 с.

13. Дрозд Л. В. Види сучасних інноваційних технологій у логопедичній роботі. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». 2023. №25. С. 333-339.

14. Запорожченко Ю. Г. Використання засобів ІКТ для підвищення якості інклюзивної освіти. *Інформаційні технології в освіті*. Херсон, 2013. № 15. С. 138–145.

15. Інклюзивна модель освіти: методологічні засади. *Підручник для директора*. 2010. № 2. С. 62-72.

16. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник / упоряд. Г. О. Сиротенко. Полтава: ПОІППО, 2006. 124 с.

17. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / Дичківська І. М. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.

18. Інноваційні технології в діяльності інклюзивно-ресурсного центру : метод. посіб. / авт. кол. за. ред. А. Г. Обухівської, Т. Д. Ілляшенко. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019 228 С. URL: <https://drive.google.com/file/d/1If3xpMfW1BihxbiUUSD0YA2MLiYURHbw/view?usp=sharing>

19. Інноваційні технології в корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посібник / за заг. ред. Л. Галенко. Харків: «Друкарня Мадрид», 2018. 110 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1vzdaiepSgrCOxiwlvPzWs88Ai_G5h2q/view?usp=sharing
20. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. К. : НТУ, 2017. 172 с. 83.
21. Іщенко Л. В. Критеріальний підхід до підготовки майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності старших дошкільників. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки.* № 4 (59), грудень 2017. Миколаїв: МНУ імені О. Сухомлинського, 2017. С. 223–228.
22. Качуровська О. Б. До проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні дітей з особливими освітніми потребами. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* Київ, 2014. С. 71–75.
23. Киричук О.В. Психологія особистості. К.: Либідь, 1996. 632 с. 50.
24. Кларін М.В. Інновація в світовій педагогіці: навчання як засіб дослідження гри та дискусії. Рига: Експеримент, 1995. 176 с.
25. Клокар Н.І. Психолого-педагогічна підготовка вчителя до інноваційної діяльності: автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. «Теорія та методика професійної освіти» К., 1997. 19 с.
26. Коберник О. М., Коберник Г. І., Волошина Г. П. та ін. Підготовка вчителя до використання інноваційних педагогічних технологій у початковій школі: монографія. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 190 с.
27. Козак Л. В. Структурно-компонентна модель підготовки майбутнього викладача дошкільної педагогіки і психології до інноваційної

професійної діяльності. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2013. Вип. 2. С. 98–110.

28. Комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 240 комбінованого типу Харківської міської ради». URL: http://dnz240.edu.kh.ua/vchimo_ta_vihovuyemo/suchasni_novitni_pedagogichni_tehnologii/ (дата звернення: 20.11.2019)..

29. Костопільський дошкільний навчальний заклад ясла-садок № 4 «Берізка» компенсуючого типу. URL: <https://sites.google.com/site/dnz4kostopil/home/pro-nas/prioritetnij-napramok-roboti-doskilnogo-zakladu---ozdorovco---profilakticnij> (дата звернення: 05.08.2017).

30. Кузава І. Б. Проблема професійної підготовки майбутніх педагогів до роботи з дітьми із особливими потребами в умовах інклюзивного навчання. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Вип. 14. 2010. С.40-44.

31. Лах М. Р. Сформованість готовності студентів до використання інноваційних технологій у роботі з дітьми старшого дошкільного віку. *Молодий вчений*. 2015. № 9(2). С. 58–63.

32. Малятко: програма виховання дітей дошкільного віку / наук. кер. авт. кол. З. П. Плохій. 2-ге вид., доопр. і допов. Київ: Пед. думка, 1999. 286 с.

33. Масалова О. А. Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя до педагогічної творчої діяльності. *Теорія і методика управління освітою*. Додаток. URL: http://tme.umo.edu.ua/docs/Dod/3_2010/masalova.pdf (дата звернення: 17.10.2019).

34. Методичні рекомендації з розроблення складових галузевих стандартів вищої освіти (компетентнісний підхід) / уклад.: В. Л. Гуло, К. М. Левківський, Л. О. Котоловець та ін. Київ: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2013. 90 с.

35. Мороз Б. Упровадження нових інформаційних технологій в умовах інклюзивної системи навчання. *Дефектологія*. 2010. № 2. С. 28–30.

36. Ніколаєнко С. М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України: монографія. К.: Київський нац. торг.-екон. ун-т, 2008. 278 с.

37. Пахомова Н. Г. Використання інноваційних технологій в корекційній роботі з дітьми із особливими освітніми потребами. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації: матеріали VII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. 2018. С. 152-156.

38. Педагогічні технології: навч. посібник для ВНЗ /Падалка О.С., Нісімчук А.С., Смоляк І.О. та ін. К.: Вид-во: «Українська енциклопедія» імені М.П.Бажана, 1995. 253 с.

39. Перспективні освітні технології : наук.-метод. посіб. / за ред. Г. С. Сазоненко. К.: Гопак, 2000. 560 с.

40. Петрик, Н. Корекційне навчання дітей з особливими потребами. *Інноваційні підходи. Дефектолог.* 2009. № 1. С. 20–22.

41. Пехота О., Старева А. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя : монографія. 2-ге вид., доп. та перероб. Миколаїв : Вид-во «Іліон», 2006. 272 с.

42. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посіб. / за ред. І. Я. Зязюн, О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2003. 240 с.

43. Пінчук Ю. В. Готовність студентів-логопедів до професійної діяльності. *Дефектологія.* 2004. № 3. С. 41–44.

44. Пономарьова О. Ю. Підготовка майбутніх педагогів до роботи з дезадаптованими дітьми молодшого шкільного віку: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Київ, 2002. 21 с.

45. Програми розвитку дітей. *Міністерство освіти і науки України*: офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej> (дата звернення: 20.10.2019).

46. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 504 с.

47. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення : навчально-методичний посібник / Е. Данілавічюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. Інститут спеціальної педагогіки і психології НАПН України, 2022. 847 с.

48. Рібцун Ю. В. Види логопедичного масажу в роботі з дітьми із порушеннями мовленнєвого розвитку. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Кам'янець-Подільський, 2013. Вип. 14. С. 368–372.

49. Рібцун Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення: програмно-методичний комплекс. Київ: Кафедра, 2013. 284 с.

50. Руденков В. І. Логопедія. Практичний посібник для логопедів, студентів, батьків. 2006. 123 с.

51. Савінова Н. В. Логодіагностика та логокорекція мовленнєвої діяльності дошкільників із тяжкими порушеннями мовлення. Миколаїв: Іліон, 2017. 286 с.

52. Савінова Н. В., Борулько Д. М., Берегова М. І. Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання. навчально-методичний посібник. Миколаїв : видавець Торубара В. В., 2019. 173 с.

53. Савінова Н. В., Середа І. В., Борулько Д. М. Технології корекційно-виховного процесу: навчально-методичний посібник. Миколаїв: Іліон, 2018. 172 с.

54. Слободянюк Н. Створення модельного центру інклюзивної освіти в загальноосвітньому навчальному закладі. *Директор школи. Шкільний світ*. 2014. № 10. С. 34–40.

55. Софій Н. Інтегрований супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього навчального закладу. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2017. № 2. С. 89–96.

56. Соціальна мережа. *Вікіпедія: вільна енциклопедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B0 (дата звернення: 03.11.2018).

57. Стасюк В. Д. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх економістів у комплексі «школа – вищий заклад освіти»: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2003. 280 с.

58. Сторінка логопеда. *Кіровоград. Дитячий садок № 37 «Ластівка»*. URL: <http://dnz37.klasna.com/uk/site/storinka-logopeda.html> (дата звернення: 12.09.2019).

59. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. *Вибрані твори: в 5 т.* Київ: Радянська школа, 1977. Т. 3. С. 7–279.

60. Сучасний словник іншомовних слів: близько 20 тис. слів і словосполучень /Уклад.: О.І. Скопенко, Т.В. Цимбалюк. К.: Довіра, 2006. 789, [2] с. (Словники України).

61. Сучасний філософський словник /за ред. акад. В.П.Андрущенко. К.: Вища школа, 2003. С. 156-289.

62. Таранченко О. М. Система спеціального навчання дітей зі зниженим слухом в Україні (історичний аспект): монографія. Київ: ЛІТО, 2008. 211 с.

63. Тарасун В. В. Інтеграція дітей з особливими потребами в активне життя суспільства. *Дефектологія*. 2000. № 1. С. 21–27.

64. Технологізація навчально-корекційної та корекційно-виховної діяльності педагогів : монографія / Н. В. Савінова , М. І. Берегова, Д. М. Борулько та ін.; за ред. Н. В. Савінової. Миколаїв: Іліон , 2020. 200 с.

65. Тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/dostupnistj> (дата звернення: 17.08.2018).

66. Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: метод. Посіб.: ТОКІППО, 2005. 96 с.

67. Ушинський К. Д. Людина як об'єкт виховання: досвід педагогічної антропології. 2004. 575 с.

68. Хоружа Л. Л. Теоретичні аспекти впровадження компетентнісного підходу у вищу освіту. URL: <http://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/horuzall.pdf> (дата звернення: 19.05.2019).

69. Черніченко Л. А. Вивчення проблеми готовності педагогічних працівників до інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика*. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016 р. Вип. II. С.76–79.

70. Черніченко Л. А. Досвід інноваційної діяльності логопедів дошкільних навчальних закладів в умовах інклюзивної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький, 2017. Вип. 156. С. 239-243.

71. Черніченко Л. А. Інклюзивна освіта як сучасна освітня інновація. *Молодий вчений*. Херсон, 2016. №12. С. 537–542.

72. Черніченко Л. А. Методологічні основи підготовки майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в умовах інклюзивної дошкільної освіти. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. Хмельницький, 2017. С. 57–62.

73. Черніченко Л. А. Професійна підготовка логопеда в умовах глобалізації інклюзивної освіти. *Інтернаціоналізація вищої освіти України: концептуальні засади, здобутки, проблеми, перспективи розвитку*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (15–16 грудня 2017 року) Вінниця, 2018. С 280–283.

74. Черніченко Л. А. Стан університетської підготовки майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в інклюзивних умовах дошкільних закладів освіти. *Інноваційна педагогіка*. Кропивницький, 2018. Вип.3. С. 68–71.

75. Черніченко Л. А. Структура, критерії та рівні готовності майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в умовах інклюзивного. *Витоки педагогічної майстерності*. Полтава, 2017. Вип. 19. С. 352–358.
76. Чорней І. Д. Формування готовності студентів до інноваційної виховної діяльності з молодшими школярами у процесі педагогічної практики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Чернівці, 2012. 293 с.
77. Шахов В. І. Базова педагогічна освіта майбутнього вчителя: загальнопедагогічний аспект: монографія. Вінниця: Едельвейс, 2007. 383 с.
78. Штіль С. Казкотерапія на заняттях із дітьми з особливими потребами. *Дошкільний вік*. Дефектолог. 2009. № 4. С. 24–39.
79. Шульженко Д. І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей: монографія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 385 с.
80. Freeman D. Teacher training, development and decision making: a model of teaching and related strategies for language teacher education. *Tesol quarterly*. 1989. Vol. 23, № 1. P. 27–45.
81. Harris, Douglas N., Sass, Tim R. Teacher training, teacher quality and student achievement. *Journal of Public Economics*. 2011. Vol. 95(7–8). Pp. 798–812.
82. Oleksii Stasenko, Liudmyla Chernichenko, Anna Cherednyk. Motivating Students For Motor Activity in The Framework of Physical Education. *Наука і освіта*. Одеса, 2018. №4. С. 172–178.
83. Seppälä P., Alamäki H. Mobile learning in teacher training. *Journal of Computer Assisted Learning*. 2003. Vol. 19. Issue 3. September. P. 330–335.

ДОДАТКИ

Додаток А

Інноваційні вправи у корекційно-логопедичній роботі

№	Назва вправи	Тип техніки	Мета	Короткий опис	Корекційний ефект
1	Віртуальне дзеркало артикуляції	ІКТ	Формування правильної артикуляційної позиції	3D-анімація показує положення язика та губ; дитина повторює звук і отримує зворотний зв'язок.	Уточнення артикуляції, підвищення точності звуковимови.
2	Почути звук у грі	Інтерактивна панель	Розвиток фонематичного слуху	На екрані зображені предмети; дитина обирає ті, у назві яких є цільовий звук.	Мультиmodalна стимуляція, покращення слухової уваги.
3	Вимальовуємо звук	Арттерапія	Формування просодики та контроль дихання	Дитина малює лінії відповідно до інтонації або характеру звука.	Розвиток мелодики мовлення, регуляція видиху.
4	Історія звука	Казкотерапія	Автоматизація звука у зв'язному мовленні	Дитина придумує казку про «героя-звук», включаючи слова із цим звуком.	Збагачення словника, формування зв'язних висловлювань.
5	Знайди звук у піску	Пісочна терапія	Сенсорна інтеграція, автоматизація звука	У піску ховаються картки зі словами; дитина знаходить і називає їх.	Зниження тривожності, стимуляція вимови.
6	Літак і вежа	Кінезіологія	Розвиток міжпівкульної взаємодії	Однією рукою дитина малює коло, іншою – квадрат.	Підвищення темпу мовленнєвої обробки інформації.
7	Ритми мовлення	Логоритміка	Корекція темпо-ритмічної організації	Повторення фраз у заданому ритмі.	Розвиток плавності мовлення.
8	Дихальний крок	Дихальна гімнастика	Формування мовленнєвого дихання	Вдих – один крок, тривалий видих зі звуком – два кроки.	Подовження видиху, чіткість фрикативних звуків.
9	Магазин звуків	Сюжетно-рольова гра	Автоматизація звука в реченні	«Покупка» предметів зі звуком, що опрацьовується.	Природне включення звука у мовлення.
10	Звукова мандрівка	Квест	Розвиток різних мовленнєвих функцій	Виконання завдань на станціях: пазл, пошук, повторення слів.	Висока залученість, стійка концентрація.
11	Збудуй звук	STEM-гра	Фонематичний аналіз	Створення моделей слів із LEGO: звук, склад, наголос.	Формування структурного аналізу слова.
12	Світлозвук	Сенсорна технологія	Контроль сили голосу й артикуляції	Інтенсивність світла змінюється залежно від вимови довгого звука.	Розвиток сили та плавності звуковимови.
13	ЛогоБот	Роботизована технологія	Стимуляція діалогічного мовлення	Робот ставить запитання і реагує на відповіді дитини.	Зниження мовленнєвої тривожності, розвиток діалогу.

Додаток Б

Таблиця результатів первинної діагностики рівня мовленнєвого розвитку дітей

Показник	Високий	Достатній	Середній	Низький
Артикуляційна моторика	0	2	3	3
Фонематичний слух	1	2	3	2
Складова структура слова	2	2	3	1
Мовленнєве дихання	1	2	2	3
Зв'язне мовлення	0	1	4	3
Звуковимова	0	1	2	5

Таблиця динаміки показників експериментальної та контрольної груп

Показник	Експериментальна група (до)	Експериментальна (після)	Контрольна (до)	Контрольна (після)
Артикуляційна моторика	низьк./сер.	достатн./висока	низьк./сер.	середня
Фонематичний слух	2,5 бали	4,5 бали	2,7 бали	3,2 бали
Звуковимова	35%	85%	40%	55%
Мовленнєве дихання	сер.	достатн.	сер.	сер.
Зв'язне мовлення	2 ознаки	5 ознак	2 ознаки	3 ознаки

Приклади ігрових вправ, використаних у експериментальній групі

Назва гри	Мета	Короткий опис
«Веселий язичок»	розвиток артикуляції	дитина виконує артикуляційні рухи за малюнками-підказками
«Чарівний мішечок»	розвиток фонематичного слуху	діти дістають картки із символами звуків і визначають їх на слух
«Повітряний вітерець»	мовленнєве дихання	blowing exercises з ватними кульками, пір'їнками
«Звукова доріжка»	автоматизація звуків	діти рухаються по сенсорній доріжці, називаючи слова з певним звуком

Ігрові прийоми та вправи до методики Т. Ткаченко «Музично-ігрова діяльність для розвитку мовлення»

Гра «Пісенька-знайомство»

Мета: розвивати мовленнєву активність і чіткість вимови; формувати вміння представляти себе через слово і музику; розвивати емоційно-позитивне спілкування.

Обладнання: музичний супровід (пісенька на 2–3 фрази), мікрофон-іграшка, ілюстрації емоцій (радість, здивування, смуток).

Хід гри:

Педагог вітає дітей і співає приклад:

«Я — Оленка, я сміюсь,

Сонцю й квітам я дивлюсь!»

Діти по черзі співають свою «пісеньку-знайомство», називаючи ім'я, настрій, улюблену іграшку.

Інші повторюють ім'я й настрої у хоровому відгуку.

Педагог підбадьорює, допомагає з інтонацією, коригує вимову.

Мовленнєві завдання:

- автоматизація звуків у власному імені;
- розвиток інтонаційної виразності;
- чітка артикуляція.

Очікувані результати:

- діти вчаться впевнено представляти себе;
- покращується дикція та звуковимова;
- зростає позитивний емоційний контакт у групі.

Рис. 5 Мікрофон-іграшка, ілюстрації емоцій
Гра «Розмовляють інструменти»

Мета: розвивати творчу уяву та інтонаційно-виразне мовлення; навчати дітей передавати емоції через звук і слово.

Обладнання: дитячі музичні інструменти (барабан, трикутник, дзвіночок, маракаси, бубон).

Хід гри:

Педагог демонструє звучання інструментів і запитує:

«Як говорить барабан?» — «Бум-бум!»

«А що йому відповідає дзвіночок?» — «Дзінь-дзінь!»

Діти об'єднуються у пари й вигадують короткі діалоги між інструментами.

Потім вони промовляють діалоги словами, додаючи інтонацію:

— Привіт, барабане!

— Добрий день, дзвіночку!

— Як твій настрій?

— Дзвінкий і радісний!

Завершення — імпровізований «концерт інструментів».

Мовленнєві завдання:

- розвиток інтонаційної виразності;
- засвоєння діалогічних конструкцій;
- вправлення у правильній вимові звуків [р], [д], [з], [ж].

Очікувані результати:

- діти вільніше користуються голосом;
- зростає емоційна виразність мовлення;
- формується відчуття ритму й звуку.

Рис. 6 Музичні інструменти

Гра «Музичний театр звуків»

Мета: автоматизація звуків у мовленні; розвиток слухо-мовленнєвої координації; формування ритмічних навичок.

Обладнання:

Метроном або ритмічний барабан, картки зі звуками [с], [ш], [р], [л].

Хід гри:

Педагог пояснює: «Кожен звук має свій характер. Зараз ми створимо оркестр звуків».

Діти обирають звук і промовляють його у заданому ритмі (наприклад: [с–с], [ш–ш–ш]).

Потім усі разом виконують композицію: педагог задає темп, а діти промовляють у різних поєднаннях.

Можна створити «ансамбль»: одна група — [р], інша — [с].

Мовленнєві завдання:

- відпрацювання правильної артикуляції;
- координація дихання, голосу, ритму;
- розвиток слухового контролю.

Очікувані результати:

- покращення чіткості вимови;
- формування відчуття звукового малюнка слова;
- розвиток командної взаємодії.

Дидактичний матеріал до методики «Казкотерапія» (Є. Лисина, І. Вачков, О. Белкіна)

Гра «Придумай кінець казки»

Мета: розвивати уяву, зв'язне мовлення, послідовність мислення; формувати уміння логічно завершувати розповідь, використовувати різноманітні мовні конструкції.

Обладнання: ілюстрації до відомих казок, іграшки-персонажі, картки із ситуаціями.

Хід гри:

1. Педагог розповідає дітям коротку казкову історію, не доходячи до кінця.
2. Діти по черзі пропонують свій варіант завершення подій.
3. Після обговорення обирають найцікавіше або створюють спільний фінал.
4. Можна розіграти казку у вигляді міні-вистави.

Очікуваний результат: розвиток мовленнєвої ініціативи, творчої фантазії, навичок діалогічного мовлення.

Рис. 7 Ілюстрації до відомих казок

Гра «Хто це сказав?»

Мета: розвивати слухову увагу, пам'ять, інтонаційну виразність; формувати розуміння мовних ситуацій.

Обладнання: картки із зображеннями героїв казок, фішки або жетони для нагородження.

Хід гри:

1. Педагог читає репліку або фразу з відомої казки.
2. Діти мають відгадати, хто це сказав.
3. За правильну відповідь дитина отримує фішку.
4. В кінці гри підраховуються фішки й обговорюється, який герой найулюбленіший.

Очікуваний результат: розвиток пам'яті, уваги, розуміння контексту мовлення, вміння виражати емоції голосом.

Рис. 8. Картки із зображеннями героїв казок, фішки або жетони для нагородження.

Гра «Казковий мікрофон»

Мета: розвивати монологічне мовлення, вміння висловлювати власну думку, емоційну відкритість і самооцінку

Обладнання: іграшковий мікрофон, ляльки-герої казок.

Хід гри:

1. Педагог пропонує дітям уявити, що вони на казковому телешоу.
2. Кожна дитина бере мікрофон і висловлює свою думку про героя або подію казки («Мені сподобався Колобок, бо...»).
3. Інші діти можуть ставити короткі запитання.

Очікуваний результат: розвиток мовленнєвої активності, самопрезентації, формування емоційної виразності.

Рис.9. Іграшковий мікрофон, ляльки-герої казок